

NR. 3 ÅRGANG 37

JUNI 1976

tidens tann

UTGITT AV:
ODONTOLOGFORENINGEN
V. UNIVERSITETET I OSLO

Når gode råd er dyre, kom til

NKP —

helst litt før

CATO TORP, 337680

Norsk Kollektiv Pensjonskasse AS

Kronprinsensgt. 9, Oslo 1

Murhjørnet, Bergen

---

tidens tann

**Organ for Odontologforeningen
ved Det odontologiske fakultet**

Redaktør:

Mette Bjørner.

I REDAKSJONEN:

Jan Ask, Ingrid Hegna, Mette Gilhus, Einar
Bjart Haugen, Asbjørn Jokstad, Helge Lysne.

Forretningsfører og annonsesjef:

Helge Ramberg.

Flisa Boktrykkeri

**Adresseforandringer og
abonnementsfornyelse
bes vennligst sendt til**

TIDENS TANN

Geitmyrsveien 69, Oslo 4

Bankgiro: 8370.05.12528

Postgiro: 165 18

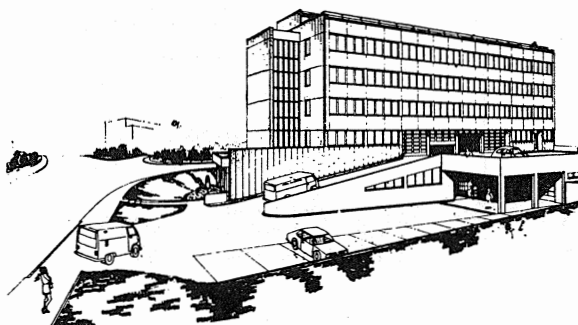
Abonnement: Kr. 30,— pr. år.

INNHold

Leder	99	NOS-rapport	122
Min mening	100	Homeopati — tenner	124
Tandlægen satte sig forkert — da han satte sig ned	102	Fra Viseklubben	126
Nordisk institutt for odontologisk materialprøving — NIOM	107	Avdelingsnytt	127
Forsøk med gruppeundervisning ved klinikk for periodonti	109	Dikt	129
En prat mæ Mentzoni	114	Ris og Ros	130
Tanninnsetningskontorene	115	Speil & Sonde	131
Bokanmeldelse	116	Tillitsmenn i OF våren 1976	135
Referat fra Nordisk Samfunns- odontologisk Seminar 27.—29. februar 1976	117	Bridge	136
TT-intervju	121	Fra Studentutvalget	137
		Hyttentytt	139
		OF-rapport	141
		Idrettsnytt	141
		Innholdsfortegnelse Tidens Tann februar -70—april -76	142

Dead line neste nr. TT: Fredag 10. september 1976

◀ **COPYRIGHT** ▶

Skal De kjøpe utstyr, bør De være sikker på at det merke De velger, er på markedet også om få år, med tanke på service. Velg derfor et anerkjent merke fra et depot med et solid utbygget servicenett. De kan bli spart for ubehagelige overraskelser i fremtiden.

A/S Norsk Dental Depot er landets største full-service depot, med filialer i Bergen, Stavanger og Trondheim.

Vi har langt det største utvalg av forbruksvarer og utstyr og et vel utbygget reservedellager. Om De ikke får bruk for det siste, kan det være godt å vite at det er der.

NDD-service får De over hele landet. Både i dag og i fremtiden. Vi utdanner vårt personale og våre servicefolk på lang sikt. Av vårt personale på ca. 140 ansatte har i dag 45 % mer enn 10 års erfaring i dentalbransjen.

Denne sum av bransjekunnskap og erfaring er til Deres rådighet. Vår målsetting er, og vil alltid være, å yte våre kunder det de har behov for hos sin depotforbindelse, og en nærmere undersøkelse vil som regel vise at vi **ikke** er dyrere.

A/S NORSK DENTAL DEPOT

BERGEN - OSLO - STAVANGER - TRONDHEIM

KJÆRE LESERE!

Noen klager over at TT ikke er fargerikt nok (selv om det spraker i grønt, gult, lilla, blått og rødt når en legger noen årganger i en haug) — og det er nok riktig at det til tider er vel tørt — med mye tettpakkede artikler — men det er *din* skyld også.

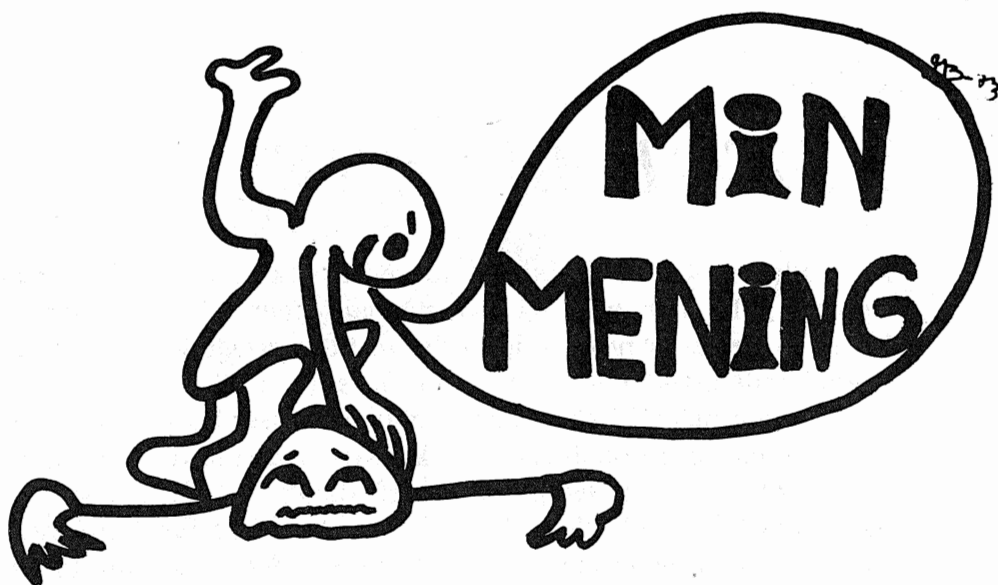
Jeg vil gjerne at TT skal være et blad som viser litt hvordan vi studentene har det i hverdagen — ikke bare hva vi lærer. Så skriv litt om hvordan du har det på skolen til daglig — om hva som gjør dagen din lettere eller tyngre — og ta bilder — så får vi litt mer liv og grasrotodontologi inn i TT —. Skriv om den dagen du følte deg avslappet nok overfor din første pasient til at dere kunne le uhemmet sammen av dine dumheter — eller om den masken du prøver å holde hele tiden for å få pasienten til å tro at du er like flink som proffen (og om det lykkes eller ei).

Eller fortell om hvordan det følte da du virkelig fikk motivert en pasient på perio (så han ble din disippel). Ja, apropos det — det er vel noe vi må innse at perioinstruksjon er noe som kommer til å dominere vår fremtid — det blir vel periospøkelset som må bekjempes når de store hullene er veket for fluoren.

Jeg traff en mann her en dag som sa at han var forberedt på at i fremtiden ville hans tannlegebesøk arte seg omtrent slik som barbererbesøk gjorde før: regelmessig og vedlikeholdende og ganske hyppig. Han var forberedt på å gå til tannlege/tannpleier én gang i måneden for å få en oppstrammer på hygien og en liten kontroll.

Og det er klart at det ville være en ideell løsning på mange måter om det var «økonomisk og organisatorisk gjennomførbart», at alle kom til kontroll f.eks. hver annen mnd. hos tannpleier. Da kunne en rekke mye lenger med opplysning og instruksjon — og en kunne kanskje unngå at bukkehornsfrø og tannkjøttmassasje skulle greie det daglige renhold.

M.

Tannlegebehandling av førsteårsstudenter

Om et par måneder begynner et nytt kull på tannlegestudiet. Fakultetet og de eldre studentene har i den sammenheng viktige oppgaver. Blant annet det å få de nye studentene til å trives — og å gi innføring i hva studiet konkret byr på (positivt og/eller negativt). Gjennom slik informasjon bør en søke å motivere de nyankomne til positiv innsats på fakultetet. Det første året og de inntrykk det gir, kan dermed bli av avgjørende betydning for studentenes innstilling til odontologistudiet.

På bakgrunn av slike synspunkter synes det underlig at de nye studentene, som forøvrig på mange måter blir tatt godt hånd om av de viderekomne, ikke engang blir gitt tilbud om tannlegebehandling i Geitemyrsveien. Her har fakultetet en «gratissjanse» til å «trekke» førsteårsstudentene litt nærmere klinikken. Enkelte momenter som kan synes relevante i denne forbindelse:

1. Førsteårsstudenter vil få verdifull innsikt i arbeidet på klinikken ved at de eldre forklarer behandlingen. Slik innsikt kan virke motiverende, eller gi informasjon om at studiet ikke passer. Enkelte studenter har måttet oppgi tannlegestudiet altfor langt ute i det på grunn av manglende innsikt i de krav studiet stiller.
2. Som pasient ved fakultetet vil studenten kunne nyttegjøre seg de erfaringer han gjør når vedkommende student selv får pasienter.
3. Den sosiale kontaktflate med Myra økes. En har vanskelig for å leite fram superlativer med tanke på den kontakten som i dag eksisterer mellom studentene på Blindern og i Geitemyrsveien. Det er beklagelig, for førsteårsstudentene har behov for den informasjonen en slik kontakt kan gi.

4. Saken har en økonomisk side. Tannlegestudenter på første året bør, på like linje med studenter fra de eldre kullene, ha anledning til å kunne spare inn noen kroner på tannlegebehandling.
5. De eldre studentene vil få øving i å forklare hva de utfører, hvordan og hvorfor. Profylakse blir trukket fram som en stadig viktigere del av utdannelsen vår. Profylakse-virksomhet i tannlege/pasientsituasjonen krever øving i framlegging av relevant informasjon, kanskje særlig i bruk av undervisningsmetoder, eventuelle hjelpemidler og i å velge ut sentral nivå-riktig informasjon.
6. De viderekomne studentene vil kunne innhente reaksjoner på behandlingssituasjonen og på måten informasjonen blir gitt på.
På grunn av en slik pasientgruppes spesielle innstilling er det sannsynlig at reaksjonene ville bli svært pålitelige og verdifulle.

7. Fakultetet ville kunne innhente reaksjoner fra begge parter, reaksjoner som kanskje kunne komme til nytte i den stadige utbedring av studieopplegget.

Hvordan en slik ordning skulle kunne innføres er et praktisk/administrativt problem som undertegnede ikke har forutsetninger for å kunne uttale seg om — blant annet som et resultat av den manglende innsikt i hvordan klinikken fungerer.

Et forslag kaster jeg likevel ut: Kanskje kunne alle studentene på fjerde- eller femteåret få en førsteårsstudent hver som pasient? Det er meget velkomment om instanser som har avgjørende myndighet, eller fatter interesse for forslaget, drøfter mulighetene for en ordning og kommer med reaksjoner.

Helge Lysne.

VIKING

DIAMANTINSTRUMENTER

leveres i følgende finhet: Grov-G
Regulær-R — Fin-F — Superfin-S.

DENTAL-SLIPESTENER

i «Green Grit» og «White Grit» —
monterte og umonterte — leveres
foruten i «Regulær» finhet, også i
«Grov» og «Fin» på spesiell be-
stilling.

**HVERT «VIKING»-INSTRUMENT GARANTERES FRA FABRIKKEN
FØRES AV DENTALDEPOTENE**

Tandlægen satte sig forkert — da han satte sig ned

Fra *Tandlægebladet* nr. 7, 1976

Fysioterapeut Bente Kelstrup vil lære tandlægerne at sidde rigtigt for at modvirke erhvervsskader.

Ca. 80 % af standen har i øjeblikket rygskader, skuldersmerter og hovedpine på grund af forkert arbejdsstilling

Tandlægerne skal ikke acceptere, at de er en udsat gruppe med store muligheder for erhvervsskader i musklerne!

Ca. 80 % af standen lider i øjeblikket af rygskader, skuldersmerter og hovedpine samt gener fra benene som følge af deres arbejde.

Men sådan *behøver* det ikke at være — årsagen er faktisk allerede fundet, og man kender også løsningen på problemer, i hvert fald et meget langt stykke af vejen.

Det er denne løsning fysioterapeut *Bente Kelstrup* sammen med *Mikkel Kardel* har brugt megen tid og mange kræfter på at tage rundt og fortælle tandlægerne om i den sidste tid.

På Januarkursus 1976 var hendes og *Mikkel Kardel's* kursus ét af de mest velbesøgte, og også ved Dansk Børnetandlægeforenings forårskursus i marts måned var *Bente Kelstrup's* indslag et forfriskende og spændende islæt.

Ikke kun danske tandlæger lider af erhvervsskader

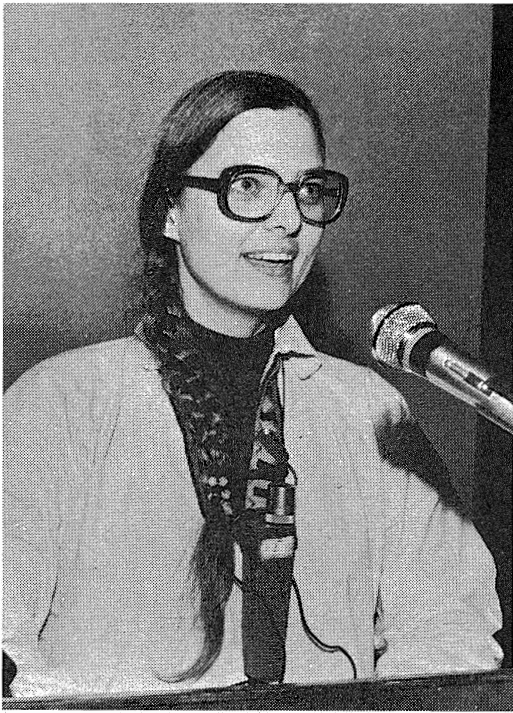
Og hvad er det så, *Bente Kelstrup* fortæller om på kurserne? Hvorfor er tallet af erhvervsskader hos tandlæger så ekstraordinært stort? Og hvad kan der gøres ved det?

Det har *Tandlægebladet* spurgt *Bente Kelstrup* om.

— Først må jeg sige, at det ikke kun er danske tandlæger, der lider ved deres arbejde. Undersøgelser fra både England, Tyskland, Frankrig, USA og Skandinavien tyder på, at der er mange, der er fælles om disse problemer.

Årsagen til problemet, tror jeg er, at tandlægen simpelt hen har sat sig forkert ned!

Da man for ca. 15 år siden udskiftede sit udstyr med henblik på sit-down dentistry, blev man desværre ikke ordentligt instrueret i den korrekte brug af det, og det tror jeg net-

Fysioterapeut Bente Kelstrup: – Tandlægen har medtaget alle sine skrækkelige arbejdsstillinger fra stående arbejdsstilling til sit-down dentistry!

op er kernen i tandlægens problem i dag.

Tandlægen har medtaget alle sine skrækkelige arbejdsstillinger fra stående til siddende, så det i realiteten kun var benene, som blev aflastet, mens vridningerne og drejningerne i hele ryggen og nakkeskuldre blev bibeholdt.

Korrekt siddestilling

– Og hvordan skal tandlægen så sætte sig for at gøre det rigtigt?

– Korrekt siddestilling er efter min mening, når der er fuld fodkontakt med gulvet, lårene bør være vandrette, sædet skal give støtte under ca. 2/3 af låret, og lænden skal have samme svaj som i stående stilling. Skuldrene holdes sænket, og hovedets stilling skal holdes, så man kan have en tung byrde på det – altså med hagen let inde.

Arbejdsstillingen er stort set lige som siddestillingen, blot fælder man fremover *i hoften*. Her er det vigtigt, at stolens lændestøtte virkelig også støtter i lænden og nedefter – altså på ryggens svageste sted.

Sådan ser en god stol ud

– Hvordan skal en god stol til en tandlæge efter Deres mening være?

– For det første skal en god stol have 5 ben, og de skal være på hjul, som ikke må køre for let. Sædet bør være passende stort, så det understøtter godt, men det må ikke være for stort for ikke at indskrænke bevægeligheden. Højdeindstillingen af sædet skal kunne foregå let og ubesværet med gaspatron. Ryglænet må være bredt og følge ryggens kontur samtidig med, at det helst skal kunne vippe om en horisontal akse, så støtten følger med, når operatøren læner sig frem i hoften.

Som betræk kunne jeg tænke mig aftageligt frotté, der yder tøj-modstand, så man ikke glider frem på stolen, og som koges, således at hygiejnen tilgodeses.

Ingen vippestol i tandlægepraksis

– *For nogen tid siden blev en såkaldt vippestol introduceret. På Scandefa var stolen udstillet, og der var stor interesse blandt tandlægerne for den. Hvad synes De som fysioterapeut om den?*

– Den hører, i hvert fald efter min mening, ikke hjemme på en tandklinik, hvor arbejdet i høj grad stiller krav til præcision og akkuratelse. Vippestolen er temmelig vanskelig at bruge korrekt.

Men hvis tandlægerne ligefrem *insisterer* på at bruge den, skal de i hvert fald have stramme bukser på for ikke at glide ned, og der skal være glidesko under stolen i stedet for hjul af hensyn til stabiliteten!

Og alligevel må jeg sige, at den ikke egner sig i en tandlægepraksis. Den yder ikke tilstrækkelig lændestøtte under arbejdet – noget som er umådeligt vigtigt netop for en tandlæge.

Patienten skal ligge helt ned

– *Hvilke andre fejl går igen – bortset fra forkert stol eller forkert indstilling af den?*

– Ifølge mine iagttagelser er den hyppigste fejl dernæst forkert lejring af patienten.

Patienten skal ligge ned og hverken sidde eller halvlige. Når patientens ryglæn er vandret, er der plads til både tandlægens og klinikassistentens ben. Patientens hovede kan ret-

tes til med nakkepøllen, og tandlægen har det bedst mulige overblik over sit arbejdsfelt. Og dette arbejdsfelt skal altså befinde sig så lavt i forhold til operatørens hoved, at han kan arbejde med sænkede skuldre, nærmest som havde han patientens hovede i skødet.

Udsatte muskler

– *Hvilke muskler er mest udsatte?*

– Der er først og fremmest tale om rygmusklerne, det vi kalder de lange rygstrækkere, som ensidigt belastes ved dårlig arbejdsstilling som f. eks. sidebøjning og rotation. De samme muskler belastes yderligere ved manglende rygstøtte, eller hvis støtten er indstillet forkert på ryggen.

Desuden har næsten alle tandlæger ømme nakke-skuldre muskler. Denne ømhed er en følge af mere eller mindre konstant løften af skuldrene.

Årsagen til dette kan enten være, at patienten er lejret for højt, så man må løfte skuldrene for at nå, eller det kan være fordi man spænder i nakke-skulder-regionen.

Men uanset hvad årsagen er, bliver arbejdsresultatet hverken lettere eller bedre af alle de unødige spændinger.

Endelig er der den gruppe muskler, som populært går under navnet »nakkestjernen«, og som samlet laver den bevægelse, der giver strittende hage eller ludende hovede. Det er en vane, som fantastisk mange har, og som i flere tilfælde kan give hovedpine.

Forebyggelse af muskelskader

– *Hvad kan man så gøre ved begyndende muskel-skader?*

– Når man mærker ømhed i musklerne efter arbejdet eller en unaturlig træthed i bestemte muskler, kan det afhjælpes ved nogle få, enten udspændende, afslappende eller optrænende øvelser af de pågældende muskelgrupper.

Der findes nogle få, meget enkle øvelser, som netop sigter på at forebygge skader af de mest udsatte muskelgrupper.

– *Hvor tit skal man gøre disse øvelser?*

– Man behøver ikke udføre samtlige øvelser. Man må selv finde ud af, hvor man føler muskelømheden og så plukke netop de øvelser ud, der påvirker disse muskler.

Og med hensyn til hvor tit, man så skal gøre øvelserne, synes jeg, at de passende kan gøres i alle de mange pauser i løbet af dagen – ved håndvasken, afbinding af aftryk, fremkaldelse af røntgenfilm, etc. – altså under alle de småpauser en tandlæge har i løbet af dagen.

Der er i denne lille øvelsesserie netop taget hensyn til, at øvelserne ikke må tage for lang tid eller kræve for megen plads, så man *har* mulighed for at gøre dem hyppigt i løbet af dagen.

Trim er dejligt

– *Kan alle umiddelbart gå i gang med disse øvelser?*

– Nej, i enkelte tilfælde kan der være tale om alvorlige skader af musklerne efter langvarig, forkert brug af dem. Og i disse tilfælde må man naturligvis søge læge og lade ham tage stilling til, hvad der kan gøres, og hvorvidt det er forsvarligt at begynde med disse forebyggende øvelser.

Må jeg endelig sige, at det naturligvis ikke betyder, at man er veltrænet, fordi man udfører disse småøvelser på klinikken. For at være det, må man også dyrke én eller anden form for motion, løb, ridning, svømning, cykling eller lignende – hvad som helst, der kan styrke ens fysik. Det synes jeg, man skal gøre så tit, som overhovedet muligt. Man får det godt, når man er veltrænet og det *er* dejligt at »trimme«.

hei-

Yderligere oplysninger om dette emne vil kunne fås gennem NKO, som om kort tid udsender et supplement, der hedder odontologisk praktik og med bl. a. et øvelsesprogram specielt beregnet på tandlæger.

Penger til utdannelse?

La ikke pengene hindre deg i å få den utdannelsen du helst vil ha. Flere tusen er i dag i gang med sin utdanning med støtte av Bergen Bank's Studieservice. Ordningen er utbygget systematisk, den dekker både universitets- og høyskolestudier og de fleste former for teoretisk og praktisk fagutdanning. Etter at du har avsluttet utdannelsen, får du mer bruk for banken enn før. Du skal kanskje stifte familie, skaffe bolig eller etablere egen virksomhet. Da er det en fordel å vise til at du har vært vår kunde i flere år. Flytter du til en annen kant av landet, tar du opparbeidet goodwill med deg. Kom inn og få full orientering!

Brosjyren forteller mer om vårt tilbud. Du får den i Bergen Bank.

for fremtiden

Nordisk institutt for odontologisk materialprøving

NIOM

NIOM er en ung institusjon som kanskje ikke har rukket å festne seg i odontologers bevissthet. Instituttet, som ligger i Oslo, ble opprettet i 1970 som resultat av et samarbeide mellom regjeringene i Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Hensikten med instituttet er å drive odontologisk materialprøving, forskning og opplysningsvirksomhet. NIOM skiller seg fra andre lignende institusjoner ved at oppgavene er fordelt mellom en fysikalsk/kjemisk og en biologisk/klinisk avdeling.

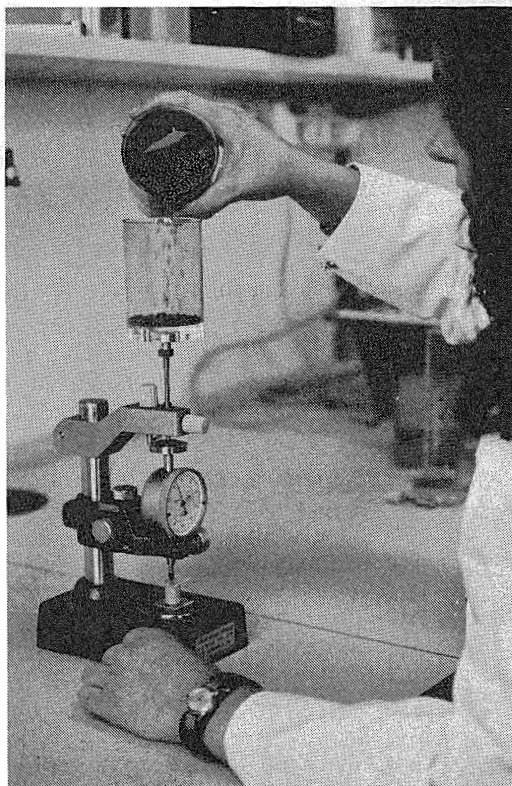
Instituttet har fått lokaler ved Sentralinstituttet for Industriell Forskning i Oslo, og ansettelse av personale har skjedd siden 1973. Sytten personer er nå ansatt og fullt utbygd vil instituttet ha 23 ansatte.

Materialprøvingen er NIOM's viktigste oppgave. Stadig flere produkter introduseres på markedet og de fleste av disse er ikke underlagt overordnet kontroll, enkelte blir kanskje ikke kontrollert i det hele tatt. Materialprøvingen har til hensikt å sile ut produkter som ikke oppfyller visse minstekrav. Disse kravene og den detaljerte fremgangsmåten med testingen av dem er beskrevet i *standarder*. For odontologiske materialer finnes det flere nasjonale standarder (amerikanske, tyske, britiske, australske), men NIOM benytter så langt det er mulig de internasjonale ISO-standarder (ISO = International Organization for Standardization). Innen materialprøvearbeidet er det noen begreper en må merke seg:

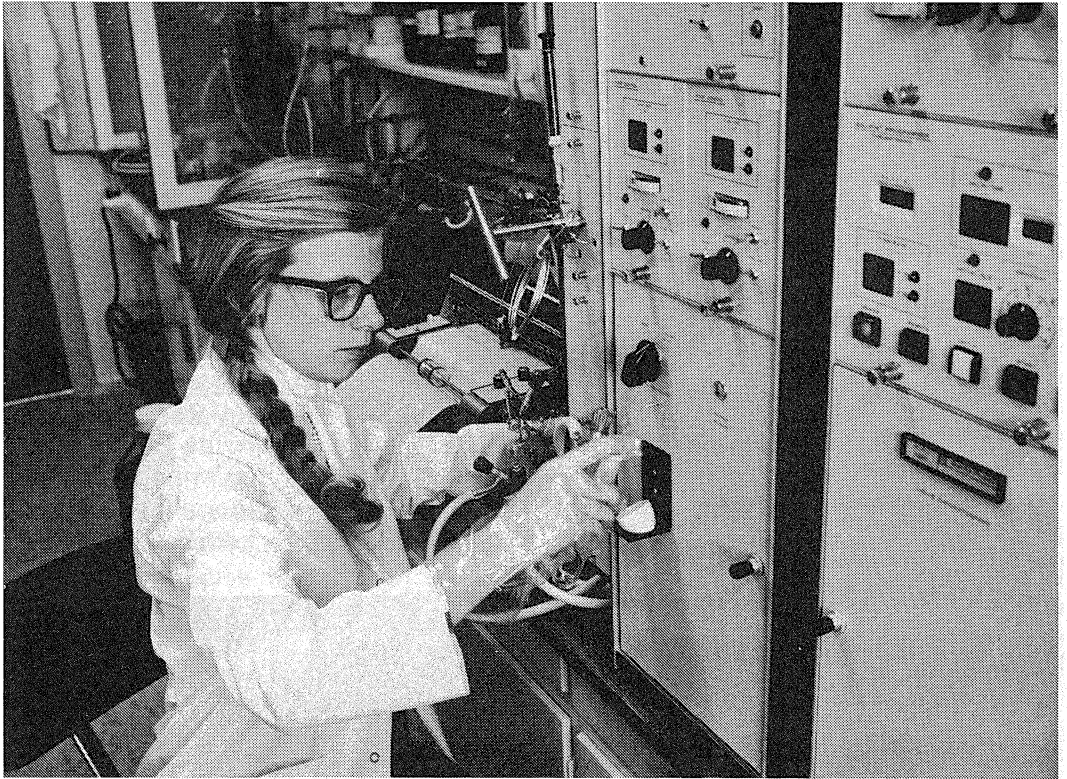
Materialprøving. Dette er den rutinemessige, tekniske prosedyre å teste et produkt i henhold til en standard.

Sertifisering er den formelle prosess å godkjenne resultatene av materialprøvingen og å publisere lister over de godkjente produkter.

Standardisering. En standard er ikke et endelig dokument. Nye materialer og teknikker

Materialprøving av alginater.

Analyse av kompositter med høytrykk væskrokromatografi.

nøvendiggjør at standarder revideres og nye lages. Arbeidet med dette benevnes standardisering, og det omfatter litteraturgjennomgang, vurdering av egnede teknikker og sammenlignende undersøkelser mellom forskjellige laboratorier.

Forskningsvirksomheten ved NIOM er for en stor del preget av standardiseringsarbeid. Spesielt på biologisk/klinisk avdeling foregår det arbeid som har til mål å danne grunnlag for biologisk testing av materialer f.eks. ved hjelp av cellekulturforsøk og implantatstudier i tillegg til «bruksprøver», dvs. at materialene prøves under kliniske forhold.

Opplysningsvirksomheten omfatter publisering av listene over de godkjente materialene i tannlege- og tannteknikertidsskrifter i Norden. Denne offentliggjørelsen skjer etter vedtak i NIOM's styre. NIOM skal også gi generell opplysning om odontologiske materialer ved hjelp av artikler, foredrag, etc. I tillegg til dette kommer vanlige vitenskapelige publikasjoner i internasjonale odontologiske tidsskrifter.

Den stadig økende produktmengden og stigende kvalitetskrav gjør det naturlig å tro at betydningen av NIOM's arbeid vil øke i tiden fremover.

Forsøk med gruppeundervisning ved klinikk for periodonti

Av NAVF-stipendiat Per Lauvås, Pedagogisk forskningsinstitutt og amanuensis Kåre Tolo, Klinikk for periodonti.

Forelesningskatalogen for Universitetet i Oslo kan faktisk være spennende lesning om man ønsker å skaffe seg oversikt over alle undervisningsformer som benyttes rundt om på de enkelte klinikker og institutter. Når man blar slik, finner man betegnelser som forelesning, veiledningsseminar, studentseminar, oppgaveseminar, arbeidsseminar, forelesningsseminar, interessegruppeseminar, øvingskurs, forsøkskurs, kursmessig undervisning, gruppeundervisning, gruppemøter, arbeidsgrupper, kollokvier, diskusjonsgrupper, konferanser, laboratorieøvelser, regneøvelser og demonstrasjoner.

I tillegg kommer at mange av disse betegnelser har forskjellig betydning innen ulike fagområder. En betegnelse har imidlertid noenlunde ens betydning uansett fakultet; når det annonseres med forelesning er neppe mange i tvil om hva som skal foregå. Men alle de andre betegnelse, hva står de for? Er det virkelig så variert undervisning som gis som forelesningskatalogen kan gi inntrykk av? Nepe. Det er vel heller slik at forskjellige varianter av gruppeundervisning er ikledd forskjellige navn rundt omkring, og at det mange steder drives utstrakt undervisning i andre former enn forelesninger.

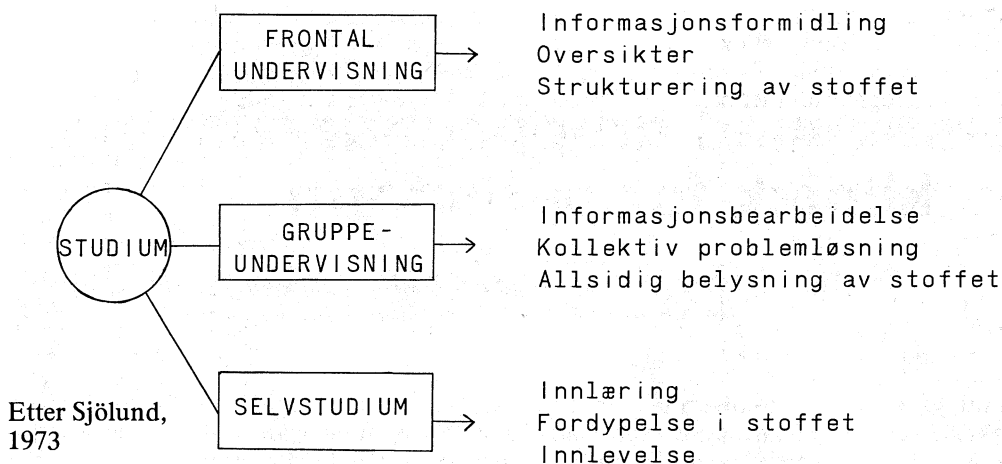
Innen de fleste odontologiske klinikker og institutter er forelesningsformen mest utbredt og verken lærere eller studenter er særlig fortlølig med systematisk bruk av andre undervisningsformer eller har trening i slike. Tilgangen på lærebøker har tildels vært liten, og forelesningene har tatt sikte på å definere fagområdet samt å vise til artikler og andre viktige informasjonskilder. Et vesentlig mål

for studiet er at studentene lærer seg å bruke bibliotek og finne fram i litteraturen samt å vurdere og kombinere informasjon fra ulike kilder. Den raske utviklingen alle medisinske fag har hatt, gjør det nødvendig å gi studentene trening i selvstudium slik at de har mulighet for å holde seg ajour.

Studenthverdagen består av selvstudium og undervisning. Sjølund (1973) regner med to typer arbeidsformer i tillegg til selvstudium, nemlig frontalundervisning og gruppeundervisning, et skille som stort sett stemmer bra overens med skillet mellom forelesning og de andre undervisningsformene vi nevnte innledningsvis. En bevisst pedagogisk bruk av disse arbeidsformene innebærer at man tilpasser undervisningsformen til målene for undervisningen (se figur 1).

Grovt kan man si at frontalundervisningens styrke ligger i informasjonsformidling i form av oversikter. Strukturen innen et fagområde kan presenteres og nyere synspunkter kan refereres. I enkelte sjeldne tilfelle kan forelesningen være så engasjerende at den motiverer for selvstudium eller videre gruppearbeid med stoffet.

Gruppeundervisningens sterke sider ligger i kollektiv problemløsning og en mer allsidig bearbeiding av informasjon, synspunkter og konklusjoner. Selv om det å lytte ikke er ensbetydende med passivitet, vil vellykket gruppeundervisning innebære en vesentlig høyere studentaktivitet. På bakgrunn av det en vet om læring som en aktiv prosess, må det være riktig å hevde at gruppeundervisning i tillegg til å dekke viktige sosiale behov også kan være en effektiv undervisningsform. Kunn-

Figur 1

skapen vil etter gruppeundervisning oppleves som selverhvervet i større grad enn ved forelesning. Vel å merke gjelder dette når gruppeundervisningen blir noe annet enn miniforelesninger. Får man det til, tyder forskningsresultatene på at heller ikke ren faktakunnskap blir dårligere enn ved utelukkende forelesninger og selvstudium.

I tillegg til dette tjener gruppeundervisningen andre vesentlige mål for studiet. Den synes å være vel så godt egnet til å oppøve en vurderende holdning til informasjon som forelesningsformen er. Gruppeundervisning gir trening i å utveksle informasjon, helst i en presis form. Den informasjonen som kommer fram i gruppen blir gjerne vurdert på grunnlag av gruppens totale informasjonsnivå, og dette er også en fordel. Det er trolig hensiktsmessig at studentene lærer gruppeundervisning å kjenne i studiet, slik at denne formen kan utnyttes ved den nødvendige etterutdanning for uteksaminerte tannleger. Lærerne vil ved deltagelse i gruppeundervisning ha mulighet for å erkjenne hvor informasjonsbehovet er størst, og en skal ikke se bort fra at denne undervisningsformen kan virke stimulerende på lærerne idet de ofte får bedre kontakt med studentene. Ved et hensiktsmessig utvalg av informasjonskilder vil gruppen kunne styres på en rimelig måte i forhold til pensum, og lærerne vil ha mulighet til å påvirke den syn-

tesen av informasjon som ellers er overlatt til studentene. En frivillig gruppeundervisning kan også gjøre det mulig å ta opp spesielle tema hvor deltagernes individuelle interesser og forutsetninger kan utnyttes.

Denne artikkelen er ikke noen modellbeskrivelse av hvordan gruppeundervisning bør drives. Det er heller ikke lagt opp til noen effektstudie av gruppeundervisning contra forelesning. Imidlertid regner vi med at det kan være av interesse også for andre å få del i de erfaringer som er innvunnet ved dette forsøket.

Opplagg av gruppeundervisningen

Ved klinikk for periodonti ble det høsten 1975 gjort et forsøk med gruppeundervisning for studenter som var i siste studieår. Etter at en av lærerne hadde deltatt på et kurs i universitetspedagogikk ble kontakt etablert med Pedagogisk forskningsinstitutt og i midten av september ble det lagt ut lister med tilbud om gruppeundervisning innen følgende emner:

1. Terapi
2. Plaque
3. Patologi

I løpet av en uke meldte det seg 21 studenter som stort sett ble fordelt på gruppene etter hvilket emne de hadde valgt. Hver student

fikk altså bare følge ett av emnene. Tre av avdelingens faste lærere deltok, hver på sin gruppe. Gruppene fikk selv anledning til å definere sine arbeidsområder nærmere. Møteplan og møtenes varighet ble bestemt etter første møte. Studentene valgte å arbeide som styrte grupper under ledelse av læreren som fikk i oppdrag å velge ut litteratur og sørge for at kopier av artikler ble delt ut. I tillegg til litteratur utgjorde avdelingens AV-programmer. Studentene valgte selv hvilke AV-programmer som skulle tas opp i gruppen. De tre gruppene valgte noe ulike møtetider, én gruppe arbeidet delvis i forelesningstiden kl. 12.15—14.00 mens de to andre gruppene arbeidet fra kl. 16.15—18.00. Alle tre gruppene holdt 5 møter med mellomrom fra en til tre uker mellom hvert møte.

Gruppelederne tok i første møte initiativet til å definere målene for gruppens arbeid. Det viste seg at studentene var innstilt på eksamensrettet arbeid(!) Gruppene valgte derfor å arbeide med sammenfatning og presisering av den informasjon som kunne finnes i grunnlagsmaterialet, litteratur og AV-programmer. I én av gruppene fikk deltakerne forskjellige artikler. Fra disse artiklene laget de resyméer som ble fordelt til de andre i gruppen. I de to andre gruppene fikk alle deltakere de *samme* artiklene som så ble diskutert i gruppen. Arbeidet i gruppene tok sikte på å lage en disposisjon over det stoffet de hadde arbeidet med, og en side med stikkord og konklusjoner ble til slutt kopiert og fordelt til alle i gruppen. Gruppene refererte også sitt arbeid for de andre studentene på kullet i form av en plenumsdiskusjon.

Analyse av lydbåndopptak

Lydbåndopptak fra første møte i en av gruppene viser at lederen la beslag på ca. 60 % av tiden. Møtet gikk stort sett med til å bestemme hvordan arbeidet skulle legges opp, når man skulle møtes og hva man skulle arbeide med. Det var to deltakere som hadde vært med på gruppearbeid før, mens de øvrige 4 ikke hadde noen slik erfaring. I løpet av en 20 minutters periode viser lydbåndet at læreren hadde ordet 21 ganger og snakket gjenn-

nomsnittlig ca. 40 sekunder hver gang. Studentene deltok i varierende grad i samtalen, og deres innlegg var korte. Hovedinntrykket er at læreren måtte presse på for å få kommentarer fra studentene.

Lydbåndopptak fra det fjerde gruppemøte viser at læreren fortsatt tok opp mer enn 60 % av taletiden. Aktiviteten hos studentene synes å ha jevnet seg noe ut blant deltakerne. Samtalen var dominert av spørsmål rettet til læreren, men studentene hadde også kommentarer til hverandre. Gjennomsnittlig taletid per studentreplikk var 10 sekunder.

Kommentar fra lærere

To av de deltakende lærere ga uttrykk for at de hadde oppnådd relativt dårlig gruppefunksjon, det ble for mye miniforelesning. Det ble også nevnt at emnene for gruppens arbeid kanskje hadde vært for vide. Dette førte til at det var nødvendig å begrense litteraturhenvisningene til rene oversiktsartikler og man savnet det insitament til diskusjon som ligger i artikler med noe divergerende syn. I en av gruppene hadde lederen valgt ut forskjellige artikler til de enkelte medlemmene som hver fikk i oppdrag å dele ut sitt resymé til de andre. Disse resyméer dannet så utgangspunkt for diskusjon. En av lærerne mente at det måtte være mulig å arbeide med grupper som bare hadde læreren til stede annen hver gang. På den måten kunne man dekke dobbelt så mange studenter, noe som vil være ønskelig dersom gruppeundervisning skal få en større plass i undervisningen.

Tabell 1. *Studentenes forventninger til gruppeundervisning.*

	Store %	Middels %	Små %
Lettvint måte å lære på	16	68	16
Supplere forelesninger	61	39	
Alternativ til forelesning . . .	38	44	19
Nå samme nivå som medst. . .	9	73	18
Bedre kontakt med læreren . .	33	47	20
Til gruppeundervisning	33	60	7

Tabell 2. *Studentenes utbytte av gruppeundervisning.*

	Stort %	Middels %	Lite %
Lettvint måte å lære på	41	59	
Supplere forelesninger	61	39	
Alternativ til forelesning . . .	35	53	12
Nå samme nivå som medst. .	40	60	
Bedre kontakt med læreren	33	47	20
Gruppeundervisn. generelt .	53	47	

Tabell 3. *Studentenes vurdering av utbyttet sett i relasjon til forventningene.*

	Overstet forventn. %	Som ventet %	Dårligere enn ventet %
Lettvint måte å lære på	38	56	6
Supplement til forelesning .	12	70	18
Alternativ til forelesning . . .	13	73	14
Nå samme nivå som medst. .	44	56	
Bedre kontakt med læreren	23	61	15
Gruppeundervisn. generelt .	43	43	14

Diskusjon

Den mest utbredte forventning studentene hadde var at gruppeundervisningen kunne supplere forelesningene. Etter at studentene var ferdige med sin gruppeundervisning synes de at de har fått rimelig godt utbytte av denne undervisningsform. Flere studenter gir uttrykk for at gruppeundervisning krever øket innsats og dette krever at gruppeundervisningen må innpasses i undervisningen. I motsatt fall vil gruppeundervisning kunne føre til øket belastning i et allerede anstrengt studieopplegg.

Utbyttet av gruppearbeidet blir av studentene vurdert som ventet eller bedre. Gjennomgående er det en tendens blant disse studentene til å vurdere gruppeundervisning som en lett måte å lære på, selv om studentene ikke hadde denne oppfatning før de begynte gruppearbeidet. Dette er en uventet tendens, ofte blir forventningene om gruppearbeid som en lettvinnt læremåte ikke innfridd.

Det er også en tendens til at utbyttet overstiger forventningene med hensyn til gjensidig informasjonsutveksling. Forventningene er middels med hensyn til mulighetene for å nå samme nivå som medstudentene, mens utbyttet er vurdert som godt. Det synes altså som deltakerne oppfatter som mer positivt enn ventet å delta i et slikt samarbeid det her er snakk om.

Studentene mener stort sett at gruppene fungerte bra selv om de fleste syntes at enkelte deltakere dominerte. Det synes også å være en alminnelig mening at møtene var passe lange og ble holdt passe ofte. Artikkelmaterialet ble ansett velegnet og av rimelig omfang selv om enkelte ønsket seg et noe bredere og til gjengjeld mindre dyptpløyende materiale, og at det hele var mer klinisk rettet.

Gjennomtenkt ledelse og en mer utstrakt arbeidsdeling med oppgaver til de enkelte medlemmer ble av studentene oftest nevnt som viktige momenter for planlegging av gruppearbeid. Det ble understreket at flest mulig bør få mulighet til å delta i gruppeundervisning. Under forutsetning av at den totale undervisningsmengde ikke økes, mener 75 % av disse studentene at noe av undervisningen bør føres over til gruppe, og 25 % av studentene mener at man bør ha langt mer gruppeundervisning.

De synspunkter studentene kommer med kan ikke alene legges til grunn for endringer i studieplanen. Det er få studenter som har tidligere erfaring fra gruppeundervisning og det kan også reises innvendinger mot innsamling av data via spørreskjema som bare gir begrenset mulighet for nyanserte standpunkter. Dette ble i denne undersøkelsen noe modifisert ved at studentene også ble intervjuet til slutt. Imidlertid er det en klart positiv holdning til gruppearbeid hos studentene.

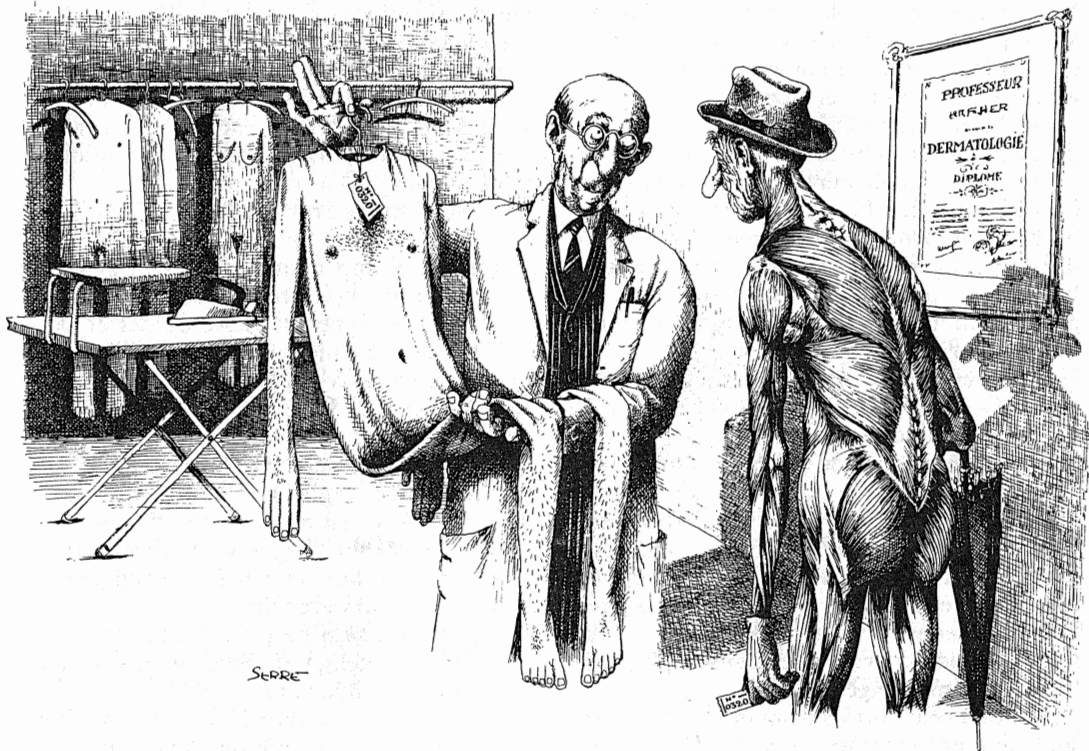
Resultatene fra denne gruppeundervisningen tyder på at hverken lærere eller studenter fullt ut har klart å nyttiggjøre seg de fordeler undervisningsformen byr på. Riktignok synes studentene å være relativt tilfreds med undervisningen, men de objektive funn man har på lydbånd viser at det bare i begrenset grad har lyktes å få denne gruppen til å fungere slik at

man har dratt full nytte av undervisningsformens fordeler. Det er mulig at de andre gruppene fungerte bedre, selv om det kan være vanskelig å se dette av resultatene. Årsaken til at gruppene ikke lyktes bedre kan kanskje være at deltakerne var sterkt orientert i retning av eksamensforberedelse. Den tiden som var avsatt til gruppearbeid ble flukssens utnyttet som en spørretime hvor det ble ventet at gruppelederen skulle la gullkornene drysse slik at de kunne noteres til senere bruk. En lite rutinert gruppeleder vil lett falle inn i denne rollen, og alle årarter synes at dette går fint.

Det er mulig at mer tid innledningsvis kunne vært brukt til å diskutere hvordan en ønsket at gruppen skulle arbeide. Studentenes kommentarer tyder på at de gjerne kunne tenke seg at deltakerne i større grad hadde fått hver sine oppgaver slik at en hadde fått en jevnere fordeling av aktiviteten.

REFERANSE:

Sjölund, A.: Den kollektiva arbetsformen som grundlag för en förnyelse av undervisningen. I *Levin, Lind, Löfstedt & Sundén (red.): Kunskap — insikt — frigjørelse*. Stockholm, 1973.

En prat mæ Mentzoni

< Ungdomsbilde av Odd Arne.

Et skoleår æ snart slutt. Væl 3 snes nye tænnlæger slæppes fri fra 17 års skolegang. Det kunne ha vøri arti å fått høre å dessi snesa mæ spirer meine om gartnera og drivhuset rundt øss.

Nå kæn vi sjølsagt itte prate mæ alle sommen i et slikt bla. Dæffør ha vi prata litt i æll vennskapelighet mæ en ta dom som har vøri mæ å sætt farve på skolen. Mæ oppbrætta armer, hengebart og ei eim ta pågangsmot og Castrol. Je tenkje dekk kjinne'n.

— Æ det godt å vara færdig Odd Arne?

— Ja, selvsagt — en blir jo litt lei og sliten av all lesinga. Men jeg har lært mye av eksamenslesinga, mye som jeg brude ha lært før.

Jeg tror vi burde hatt en leseøkt tidligere i studiet. Først et halvt år med klinikk, deretter en lesetermin slik at en virkelig fikk anledning til å studere. Det er for enkelt å si at en skal lese jevnt. Du må jo være opplagt for å lese — og hvor lang er dagen?

— Dæ va ingen dåli iddé. Æ det andre ting du synes borde vara ænsles hær væ skolen?

— Ja-a. Det kan være mye det, men særlig burde studentene før ned i Myra. 2 terminer på hvert propedeutisk kurs med teori samtidig. Og tidligere pasient-kontakt. Nå er det jo blitt et kurs på kons. for første året, men det er ikke nok. Du går jo i 2½ år og vet ikke hva det hele går ut på.

Ja, det er ikke det at jeg synes jeg har bomma, altså. Men folk velger yrke for mye ut fra rykte og anseelse i samfunnet.

— Har du noen gode råd tæl øss som kjæm ætter?

— Jeg har en appell til samtlige studenter: gå på absolutt alle forelesninger. Det virker uinteressant, men du får igjen for det. Et steg forover her er forresten å lage en oversikt over forelesningene. For kons. f.eks., står det greif i emnekatalogen hva som er pensum, og gode litteraturhenvisninger i tillegg.

— Før å prate litt mer om dei — det virker som om mange gjør nar ta dei?

— Det er ikke så lett å si hva det kommer av. De synes vel jeg er litt for rappkjefte. Men jeg har ikke hatt noen ulempe av det — det er bare at ikke alle skjønner at det meste er spøk. Jeg liker gjerne å få klarhet i saker fort — løpet og spør med det samme.

Og så er jeg sikkert uhøflig, det kan i hvert fall godt være at noen synes jeg er det. Se på fru Olsen, f.eks. — vi er litt opp og ned. En gang synes hun jeg er litt for rappkjefte, andre ganger er vi topp venner.

— Navnet ditt får en tæl å tenkje på syd-lændske frukter og bastskjørt?

— Nei da, det er helt norsk slik som Erasmus Montanus. Faren til en prest på 1600-tallet het Mens. Så ble det Mensson — og ja — du skjønner? Det er med prester det skjer.

— Du byne å bli litt smårund?

— En blir lett det når en slutter å fly vet du. Kona mi er sabla flink til å lage mat, og jeg liker godt å kokke litt jeg også. Det og å reparere biler. Hadde en Austin en gang, og skrudde ut og inn motoren 4—5 ganger. Moro å skru hvis du får det til. Det eneste er at en må passe på hendene sine nå.

— Bli det svænske ta dei?

— Motstander av det er jeg i hvert fall ikke. Men jeg vet ikke enda. Først skal vi, 4 kullkamerater, dra en liten tur til Benidorm ei uke. Synes jeg har fortjent det.

— Noen spesiell ros tæl slutt?

— Foreleserne. Spesielt Kjærheim. Jeg kunne ramse opp mange, men han er topp. Grei avdeling også, forresten. Kirurgen er også bra. Det synes de fleste og det er ikke bare p.g.a. at de mangler kravene. Ellers får en ofte inntrykk av at plassene her er for at de fast ansatte skal ha en jobb. Dette er jo et studiesenter.

Ellers burde studentene ha en aksjon mot minstekravene. Jeg kunne godt tenkt meg å stå i spissen for en aksjon, men du har ikke tid — og så blir du feig. Og prøver du får du bare høre hvor fælt det var før. Akkurat som om det hele skal være fælt.

Otto Indgul skal ha ros i denne forbindelsen. Han er virkelig tøff. Hele kullet kan være glad for at vi hadde ham.

— Ja-a. Å så ska du ha takk. Og ros. Før at du itte æ redd før å æksponeere dei litt.

TANNINNSETTINGSKONTORENE

— Godt tannlegealternativ eller kvakksalveri? —

— Av Jan Ask —

Daglig kan en i Osloavisene finne annonser for ulike «tanninnsettingskontorer». «Smertefri uttrekking, proteser på dagen og naturlig innsetting med kvalitet», er uttrykk som går igjen.

Vi valgte ut en tilfeldig annonse og ringte det oppgitte telefonnummer til «Kvikk Tanninnsetting». Vi presenterte oss og fortalte at vi var interessert i å se hvordan tannleger driver det ute i praksis, få gode tips om hvordan en raskt kunne gjøre unna helsett osv., og spurte om lov til å avlegge et besøk på kontoret. Vi ble imidlertid blankt avvist av en damestemme i andre enden av tråden.

Stemmen som til å begynne med var blid og hyggelig fikk plutselig en annen tone da vi oppga våre hensikter. Stammende og nervøst kom det frem at man ikke hadde plass til andre enn pasientene, og tannlegestudenter var på ingen måte velkommen.

Vi foreslo å bli med en pasient som etter å ha stått på skolens venteliste i lengre tid, godt kunne tenke seg et helsett på dagen. Men heller ikke på den måten var det muligheter for å få et bein innafor. Pasienten var velkommen, men måtte ikke ha noen med seg.

Hva vet man om disse tanninnsettingskontorene? Det oppgis aldri hvem som er personlig ansvarlig for virksomheten. På grunn av annonsenes innhold, gjelder det personer som ikke er medlemmer i NTF.

Det er alminnelig kjent at det i flere tilfeller står tannteknikere bak.

I forskriftene heter det at de som drev med lovlig tanninnsettingsvirksomhet før 1935 og ikke er utdannet tannleger, har lov til å sette inn plater på pasienter med tannløse kjever. Forøvrig er det bare tannleger som har anledning til å sette inn tenner.

Det sier seg selv at tallet på de som har drevet med tanninnsetting før 1935 er redusert til nesten null.

I forbindelse med den nye tannlegeloven som er under utarbeidelse, er det videre foreslått forbud mot tanninnsettingskontorer som ikke fungerer under personlige navn.

Ved henvendelse til tannlegekontoret i Helsedirektoratet som ifølge loven har ansvaret for registrering og kontroll av tanninnsettingsvirksomhet, får vi vite at Helsedirektoratet ikke har noen oversikt over disse kontorene. På grunn av «underbemanning og stor arbeidsbyrde» var de heller ikke i stand til å drive kontroll med hvem som står bak virksomhetene.

Sosialdepartementet har altså valgt å vende ryggen til problemet i stedet for å få frem i dagens lys om tanninnsettingskontorene er legale virksomheter eller ikke.

Neste henvendelse var til NTF. Som en kunne vente er tannlegeforeningens ansvar først og fremst forhold som angår foreningens medlemmer, og selv om en hadde god kjennskap til tanninnsettingskontorenes virksomhet, manglet en også her oversikt over hvem som står bak. Vi ble også gjort kjent med at

de teknikere dette gjelder, blir ikke godtatt som medlemmer i Norske Dentallaboratoriers Forening.

Neste skritt var å legge saken fram for Forbrukerrådet. Dette at tanninnsettingskontorene ikke er registrert, ikke opptrer under personlig navn og at arbeidet stort sett utføres på eldre pasienter med dårlig økonomi, ble sett på som meget betenkelig.

Forbrukerrådet var svært interessert i å ta seg av klagesaker i forbindelse med faglig mangelfullt arbeide. Deres største problem er imidlertid mangel på sakkyndige, og en ville gjerne at Tannlegehøyskolen skulle komme sterkere inn i bildet i så måte. I den forbindelse er det verd å nevne at vi nylig var borte i en pasient på kirurgen med ett år gamle proteser laget «billig av en tanntekniker». Pasienten hadde store sår i slimhinnen og protesene egnet seg bedre i søppelkassen enn i munnen.

I samarbeid med skolens ansvarlige måtte det vel la seg gjøre i slike tilfeller å sende med pasienten en lapp om tingenes tilstand, som siden, ved en eventuell klage, kunne forelegges Forbrukerrådet.

Da vi spurte om Forbrukerrådet hadde myndighet til å drive kontroll for å finne ut hvem som står bak tanninnsettingskontorene og hvilken kompetanse de har, fikk vi negativt svar, dette er og blir departementets oppgave og ansvar.

Men der er det altså noe som heter byråkrati —.

Det hadde gått 6 uker siden vi første gang var i kontakt med «Kvikk» da vi prøvde en ny vri og uten å oppgi navn ba om å få bli med vår egen bestemor som var dårlig til bens og hadde stort behov for nye tenner.

«Er det De som ringte fra Tannlegehøyskolen den gangen?» sa damestemmen i motsatt ende av tråden. Hun hadde tydeligvis god evne til å gjenkjenne stemmer i telefonen. Siden ble jeg spurt om jeg var nordlending. Men det var først etter at bestemor var blitt nektet å få inn sine etterlengtede nye tenner.

BOKANMELDELSE

Odontologi '76

Munksgaard København 1976. 163 s.

Distribueres gjennom Universitetsforlaget, Blindern. Pris kr. 75,50.

Boken er tenkt som 1. bind av en årlig publikasjon med sikte på å gi skandinaviske tannleger lett tilgjengelig orientering om nyere ting av praktisk interesse. Den er skrevet på skandinaviske språk og har et klart praktisk-klinisk siktemål. Bidragsyterne er fremtredende tannleger knyttet til forskjellige skandinaviske læresteder. Et gjennomgående inntrykk er at forfatterne har greid å ikle sin forskningserfaring en lett tilgjengelig og klinisk relevant form innen de forskjellige temaer som behandles. Kapitlene er formet som frittstående oversiktsartikler og dekker:

Hvorfor fluor? Ingolf J. Møller.

Tannpleien i samfunnet. Leif Arne Heløe. Karies som infeksjøs och smittsam sykdom.

Douglas Bratthall.

Strålingsrisiker och strålskydd i odontologisk röntgenarbeite. Carl O. Henriksen.

Kompositte plastrestaureringsmaterialer. Erik Asmussen.

Sockerersättningsmedel. Arje Scheinin.

Førstehjelp ved ansiktskader. Ole Gilhuus-Moe.

Odontologi og immunologi. Per Brandtzæg. Diagnostik og behandling av orale kandidoser. Ejvind Buntz-Jørgensen.

Smärtdiagnostik vid smärtor i tänder og käkar. Alf Öhman.

Valg av instrumenter for depurasjon. Knut Meyer.

Den åraktiske anvendelse av fissurforsøgling. Anders T hylstrup, Ole Fejerskov og Ingolf J. Møller.

Vurdert i lys av undervisningen på klinikk for konserverende tannpleie er mange av artiklene *direkte relevante til og i overensstemmelse med vår undervisning.*

Boken anbefales både for studenter og tannleger.

Harald M. Eriksen.
Avdelingstannlege

Klinikk for konserverende tannpleie

Referat fra Nordisk Samfunnsodontologisk Seminar 27.—29. februar 1976

Weekenden 27.—29. februar ble det tredje nordiske seminar i Samfunnsodontologi arrangert på Lysebu her i Oslo. I alt var det 23 representanter, som omfattet hele registeret fra Professor dr. odont. til stud. odont. De forskjellige representantene kom fra Århus, København, Helsinki, Turku, Kuopio, Malmö, Göteborg, Umeå, Bergen og Oslo.

Hvert lærested fikk stille med en studentrepresentant hver. I og med at faget var og er fremdeles nokså fremmed for oss studenter her i Oslo, fikk vi lov til å stille med to representanter.

Nå skulle man kanskje tro at vi to som deltok fikk en nokså god oversikt over faget som sådan. Seminaret stilte jo med mange gode samfunnsodontologer fra de forskjellige nordiske landene. Til det er å si at det som kom frem var meget omfattende og også til dels innviklet for oss til å få den fulle forståelse av faget som helhet. Dog, en del grunntrekk synes vi vi fikk fatt på. Via denne artikkelen håper vi å få presentert noen av disse momentene.

Som sagt fremstår begrepet Samfunnsodontologi for studentene her i Oslo som et nokså uklart, diffust begrep. Den undervisning vi nå har her i Oslo, som etter vår mening ikke står noe tilbake i forhold til de andre nordiske læresteders undervisning på dette felt, er pr. i dag noe malplassert i studieplanen. Dette gjelder i hvert fall de første 10 timene som er lagt til studiets 4. termin. Oppslutningen om disse timene på vårt kull var mildt sagt elendig. Dette er et fenomen som gjør seg gjeldende på alle kull.

Av denne grunn er også vår viten om faget stort sett heller nedslående. Noen entydig definisjon er det også vanskelig å gi. Selv de lærde strides om definisjonsspørsmålet. Under sitt innledningsforedrag kom professor

Leif Arne Heløe med en egen definisjon. Den må ikke betraktes som noen endelig definisjon, men den sier mye om hva faget Samfunnsodontologi omfatter: Samfunnsodontologi utgjør det vitenskapelige, tverrfaglige grunnlag for organisert tannhelsearbeid. Samfunnsodontologi behandler odontologi i relasjon til sine omgivelser ved at faglige problemer settes i en større sosial og økonomisk sammenheng. Fagområdet bygger på utvalgte emner fra epidemiologi, sosial- og adferdsfag, økonomi, juss, statistikk og praksisadministrasjon.

Med utgangspunkt i dette og de resultater man hadde kommet frem til under de to foregående seminarer: Århus 1972 og Åbo 1973, skulle man ta for seg følgende emner:

1. Fastlegge kravnivå (utarbeide delmål) for undervisningen i samfunns/sosialodontologi.
2. Utarbeide forslag til arbeids- og undervisningsmetode i tannlege- og tannpleierutdanningen.

Deltakerne ble så delt inn i 4 grupper på hver av de to dagene. Hver gruppe fikk hver dag en oppgave å arbeide med. Etterpå samlet gruppene seg i plenum, hvor hver enkelt gruppes resultater ble fremlagt og diskutert.

De fire gruppene tok hver av de to dagene for seg ett hovedfelt hver, til sammen 8 gruppearbeider. Kort kan resultatet av diskusjonene innen gruppene oppsummeres slik:

A) *Evaluering av studiet*

Resultatet av undervisningen må kunne måles.

Målene kan evalueres etter følgende prinsipper:

1. Skriftlig prøve. Denne gjøres gjeldende for kunnskapsmål på faktanivå (kognitibe område, 1. nivå).

2. Konstruksjon av undervisningsprosjekt-gruppearbeid med etterfølgende skriftlig rapport. Denne evalueringsform dekker holdnings- og ferdighetskrav (effektive og psyke-motoriske områder).

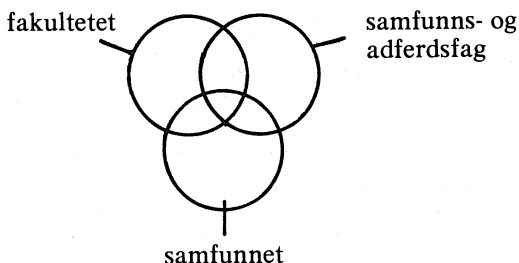
B) *Omfang og plassering av samfunns- og adferdsfag i studiet*

Utgangspunkt ble tatt i tannlegeyrkets forandring de seinere år. Samfunnsodontologien bør være en frittstående institusjon som sørger for

- undervisningsadministrasjon
- integrering innen andre institutter
- egen undervisning
- undervisning med hjelp av utenomsstående eksperter når det er nødvendig
- forskning

C) *Barrierer ved innføring av faget*

Man går ut fra at målene for faget er akseptert, men man må arbeide for etableringen av faget.

Barrierene i dag kan være.

- Konkret argumentasjon går til samfunnet, ikke til fakultetet
- Den faglige ekspertise er for liten
- Forskningskvaliteten er for lav

D) *Strategier for nedbryting av barrierene*

Valg av strategier for nedbryting av barrierene er avhengig at man først har definert hvilke barrierer som finnes. Utad må det redegjøres for omfang og plassering av faget. Det er viktig å klargjøre for de ulike grupper at tannhelsearbeid må oppfattes som et ledd i hele helsearbeidet.

Forskning og undervisning må gå hand i hand. Det må være samfunnsodontologisk forbindelse mellom fakultetet og tannhelsearbeidet ute. Man må ha kontakter med privatpraktiserende tannleger, folketannrøkt, lærere osv.

E) *Grunnutdannelsen (utdannelsen under tannlegestudiet)*

Gruppen mente at tannleger i offentlig tjeneste og privat praksis må kunne

- elementær statistikk
- odontologisk epidemiologi
- bibliotek-kunnskap

Etterutdannelse skal ikke høyne nivået, men bibeholde de kunnskaper som ble oppnådd under grunnutdannelsen. Det var enighet om at en viss vitenskapelig kompetanse er nødvendig.

F) *Videreutdannelsen av tannleger*

Denne utdannelsen skal gå utover grunnutdannelsen. Hensikten er å komme opp på et høyere kunnskapsnivå enn det grunnutdannelsen gir. For å komme inn på videreutdannelsen må det forlanges minst 2 års privat/offentlig praksis. Dessuten må man kunne dokumentere interesse for faget.

Utdannelsen må være av 2 års varighet. En måte å gjøre det på, er f.eks. 1 år på Nordiske Socialhøyskole i Göteborg. Deretter arbeides 1 år i hjemlandet med arbeid på licentiatopp-gave.

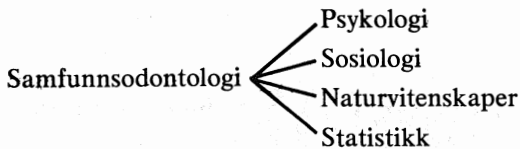
Hensikten skal være å

- utdanne folk til offentlig/administrativ tjeneste
- utdanne folk med hensyn på forskning
- kvalifisere folk for oppgaver av generell administrativ art

G) *Forskningen*

Forskningen bør benytte seg av det epidemiologiske materiale som eksisterer på klinikkene. Kontakten med folketannrøkt må være god. Det gjelder å kunne fange opp idéer og ønskemål.

Forskningens begrensning er vanskelig å definere klart og entydig. Det som er klart, er at den må være tverrfaglig. Man kan kanskje skissere det som forskningen bør omfatte slik:

H) *Hva skal prioriteres innen forskningen?*

Noen konkret prioriteringsliste er det ikke mulig å sette opp i dag. Eksempler på forskningsområder kan være:

- befolkningens tannsunnet.
Man må alltid spørre seg om de eksisterende teorier holder.
sykdommens etiologi.
- behandling og profylakse.
Spørsmål som må stilles er hva behandling og profylakse har ført til.

Dette er et kort referat fra gruppediskusjonene. Vi har ikke funnet det hensiktsmessig å utdype dette noe mer da det vil bli alt for omfattende og ta for stor plass. Referatet er gjort ut fra våre egne notater og gir inntrykk av hva vi sitter igjen med.

Det offisielle referat fra seminaret er dessverre ennå ikke kommet, men vil snart foreligge.

*

KONKLUSJON

Som konklusjon på det hele, vil vi si at for oss ble begrepet samfunnsodontologi en del klarere. Vi fikk bekreftet en del av de oppfatning

ger som vi hadde av faget på forhånd. Etter seminaret ble i hvert fall vi overbevist om at faget i aller høyeste grad har sin berettigelse, og i langt større grad enn tidligere må faget komme inn i studieplanen. I en tid hvor profylaksearbeid står meget sentralt i tannhelsearbeidet mener vi at samfunnsodontologien må komme inn med full tyngde. Samfunnsodontologien er et fagområde som legger spesiell vekt på de problemer som offentlig tannrøkt arbeider med, nemlig forebygging og kontroll av tannsykdommer ved hjelp av organiserte og kollektive tiltak. Dette er det mulig å oppnå ved at samfunnsodontologien har som hovedoppgave å knytte sammen odontologiens ulike aspekter, samarbeide og utdype dem under felles synsvinkel. På denne måten får vi sentrert de forskjellige fagområders anstrengelser og viten for en bedre tannhelse i den norske befolkningen.

Helt til slutt vil vi takke Prof. Heløe for at vi fikk være med på seminaret. Vi følte oss lite skikket til å delta på et slikt seminar p.g.a. vår begrensede viten innen samfunnsodontologi som helhet. Vi syntes begge at det var fullt ut mulig å ta del i gruppediskusjonene, og grunnen til det er vel at vi som studenter står midt oppe i en del av de problemer som ble presentert på seminaret. For oss ble det et utbytterikt seminar.

*Jostein Denstad.
Bjørn Endre Ellingsæter.*

3 nye hjelpemidler i profylaksearbeidet

De tre nye tannpleiesettene fra Jordan har forskjellig innhold som er naturlig tilpasset de respektive pasientkategorier. Ved daglig bruk og riktig bruk av tannpleiesettene er pasienten sikret en fullgod munnhigiene. Settene er pakket i praktiske plastetuier med rom for de enkelte hjelpemidlene.

For barn 3-12 år:

- 1 barnetannbørste med rett bust
- 1 munnspeil
- 1 prøvetube fluortannpasta
- 4 innfargingstabletter
- ca. 4 m tanntråd
- 3 Jonatann-merker (lekesaker)
- 1 informasjons-brosjyre

For ungdom og voksne:

- 1 tannbørste (myk med rett bust)
- 1 interbrush
- 1 munnspeil
- 1 prøvetube fluortannpasta
- 4 innfargingstabletter
- ca. 4 m tanntråd
- 1 plate tannstikkere
- 1 informasjons-brosjyre

For voksne med tannløsningssykdommer:

- 1 tannbørste (myk med rett bust)
- 1 interbrush
- 2 interdentalbørster
- 1 munnspeil
- 1 prøvetube fluortannpasta
- 4 innfargingstabletter
- 1 plate tannstikkere
- 1 informasjons-brosjyre

Jordan vet hvordan

Stud. odont. Petter Lind

Hva er så spesielt ved ham?

Petter skiller seg ikke nevneverdig ut fra resten av studentene på prop'en. Et roligt og stille menneske innerst i hjørnet på første benkrad. Hvem vil tro at han er, og har vært Norges beste judoutøver i sin klasse (lettvikt) de siste 3—4 år? Han ser ikke ut som Supermann?!

— Nettopp, svarer Petter. Judo må ikke forbindes med store, sterke politimenn. Sporten byr nemlig på så mange forskjellige «kamp-teknikker» at ethvert menneske kan velge sin egen teknikk, uten å stille med noe fysisk handicap. Dette kan bl.a. forklare hvorfor judo er den 8. mest utbredte idrett i verden. Det blir adskillige millioner mennesker i tillegg til de 3000—4000 i Norge. Da jeg begynte med judo for 5—6 år siden, var jeg slett ikke den sterkeste i klassen. Dette var kanskje en fordel, fordi jeg måtte basere meg på en meget god teknikk fremfor «rå kraft og styrke». Dette har senere kommet til nytte fordi han i dag benytter enkelte kast i konkurranse, som stiller store krav til smidighet og innarbeidet teknikk.

Dette med at han var «en av svake» i klassen gjaldt også på skolen. Dette er egentlig ikke så dumt som det høres ut. Det var nemlig en klikk i 8. og 9. klasse ved Petters skole som dannet sin egen klubb. Denne klubben het Marienlyst Judo Club (MJC). I dag landets mest suverene og største judoklubb.

Judo er med på svartelisten til forsiktingselskapene — betyr det at man risikerer å slite med småskader etter hver treningsdag og konkurranse? Her ble jeg nedrent av argumenter fra «judoklikken» som etter hvert hadde samlet seg. De fleste idretter kan ikke graderes etter farlighet. Om man ser på skadefrekvensen ligger judo meget lavt i forhold til mer populære idretter i landet. En godt trent idrettsmann, som har varmet opp

før en konkurranse, utsetter seg for få belastninger som kroppen ikke kan tåle. En annen side ved saken er at alle nybegynnere må igjennom et stort program med fallteknikker før man lærer å kaste. Selvfølgelig kan man gjøre sporten tøff — meget tøff — men denne form for judo praktiseres ikke i noen idrettslag i Norge.

Judo er en kampsport. Samuraiene utviklet den i det gamle Japan. De hadde nemlig ikke lov til å bære våpen i nærvær av folk av høyere rang enn dem selv. I 1868 ble landegrensene åpnet. Samuraiene forsvant, men kampartene levde videre som Jiu-Jitsu. Denne formen egnet seg imidlertid ikke som «sport» idet den var farlig. 20 år senere ble derfor kampsporten «foredlet» hvormed produktet ble kalt Judo. Jiu-Jitsu er altså ikke synonymer. Judo er en kampform, jiu-jitsu en forsvarsform. (Karate kan være begge deler.) Sammen med andre kampformer som Aikido, Kendo, Jukado, Yawara, m.m., danner disse kampvarianten Budo.

I konkurranse er imidlertid ikke målet å uskadeliggjøre motstanderen, men å overvinne ham ved et kast på ryggen, eller ved et såkalt holdegrep i 30 sek. Man har ikke lov til å skade motstanderen — derfor sitter tre dommere og kontrollerer. For en uinnvidd kan en konkurranse virke nokså merkelig.

NOS-rapport

Årets vinterkongress ble avholdt i København i tidsrommet 28.1.—1.2. Fra Oslo deltok undertegnede, da vår NOS-representant meldte avbud p.g.a. eksamen.

Den første dagen ble hovedsakelig viet prosedyrepunktene. Det ble fattet vedtak om å avholde årets NOS-ball i Åbo, den 8. mai. Neste års sommerkongress arrangeres i Göteborg første uke av høstsemesteret. Stipendiatutvekslingene ved de forskjellige skoler ble diskutert — ifølge en avtale er Oslo forpliktet

å ha studentutveksling med to svenske skoler i år, så de ansvarlige for dette bør sette i gang med å planlegge.

Deretter ble de forskjellige skolers terminsrapporter gjennomgått:

Stockholm: Avholdt i høst de Odontologiske Spelen — en idrettskonkurranse mellom Sveriges tannlegehøyskoler. Den nye tannlegehøyskolen i Huddinge, for øvrig den største og dyreste i Europa, har fått sine første klinikere — akutt mangel på lærekrefter og assistanse.

Umeå: AT-tjenestegjøring (plikttjeneste) meget aktuelt tema — som ved alle skolene i Sverige. Univ. i Umeå, hvilket skolen ligger under, feiret 10 års jubileum — avholdt meget vellykket utstilling for publikum. Annonser i lokalpressen hindret pasientmangel, slik at studentene fikk fylt sine gull- og jacketkrone-kvoter.

Malmö: Hatt en rekke stipendiater på besøk fra Dundee, Iowa, Reykjavik m.m. Internasj. utvalg egen organisasjon — Idrettsforeningen går inn i OF i stedet.

Helsinki: Studiereform satt ut i livet — preklinikken kortet ned til 3 semestre. Ny klinikk ble lovet i slutten av 60-tallet, forhåpentligvis begynner man å bygge høsten -76. 3 dagers permisjon fra klinikkene, fordi lampene i salene ble betegnet som livsfarlige og måtte byttes ut. Fellesforening for OF ved de forskjellige tannlegehøyskoler i Finland er registrert — navn: Suomen hammaslääketieteenopiskelijain liitto (FOF).

Turku: Tannpleieutdannelse startet opp i

Alle kast og dommeruttrykk benyttes på japansk, og det blir en del navn når det finnes 40—50 grunnkast + 2 og 3 kombinasjoner av disse grunnkastene + de såkalte bends, hvor man låser motstanderens arm. Ta med ordbok de første gangene — du trenger den.

Vi noterte og noterte, Petter har visst vært intervjuet før. Hans ambisjoner i fremtiden er å bli instruktør for juniorer. Selvsagt trener han sine 2 ganger i uken året rundt, men han har etter hvert opparbeidet en så god teknikk at han rett og slett ikke kan lære mer her i landet. Derfor håper både han og andre at det skal komme nye krefter til landet slik at norsk judo kan komme ut av den stagnasjon som har eksistert den senere tid. Forhåpentligvis vil det da komme flere utøvere som har mulighet for å hindre ham sin 3. kongepokal eller 4 strake norgesmesterskap.

Kanskje deg?

Helsinki og Kuopio februar -76. Studieplan utformes etter svensk mønster — 40 års studie + tjeneste ved klinikk?

Århus: «Rus-kurs meget vellykket eksperiment» (Rus-kurs — Indoktrineringsopplegg av 3 dagers varighet beregnet for pyggen), aksjonsgruppe dannet våren -75 med hensikt å aktivere flere studenter mislykket p.g.a. manglende interesse.

København: Studentene protesterer mot en ny lov i Folketinget, som de mener vil begrense deres innflytelse i sentrale organer. Avholdt en undersøkelse blant studentene for å finne et årsaksforhold mellom arbeid og stress. Rus-kurset meget vellykket — resulterte i at en del av studentene på 1. årskull har deltatt aktivt i OF.

Bergen: Studieordningsutvalget (SOU) har fullført sin innstilling, samfunnsodont. vies bredere plass i studiet. Hold munnen renaksjon besøkt av 800 personer — endret opplegg neste år. Obligatorisk bruk av hvite bukser på klinikkene — innført vask kr. 7. Tannpleierutdannelsen startet opp i februar.

Fra de svenske deltakerne fikk man deretter en redegjørelse om AT-tjenesten i Sverige. SOF (Sveriges Odontologiske foreninger) stiller seg positivt for en eventuell AT-tjeneste, men dette må være et ledd i utdannelsen, og ikke en tvungen pliktjeneste: Derfor må hele studieplanen revideres før planen settes i livet. En pliktjeneste i tillegg til endt studietid for legitimering, mener SOF kun er et uttrykk for en underkjennelse av den nåværende utdanning. Ellers stiller studentene

spørsmålsteget ved den pedagogiske side av studiet. Kritiske røster mener at en klinikk-sjefutdanning ikke gir kompetanse nok som «lærer» og at ekstrautdanning er nødvendig.

Foruten gjennomgangstemaet ved NOS-kongressene, samfunnsodontologien, var et annet sentralt emne, den såkalte spørreskjemaundersøkelse. Ved sommerkongressen i Bergen ble man enige om å lage en undersøkelse med formål å:

1. Evaluere tannlegeutdannelsens innhold og relasjonen mellom utdannelsens enkelte fag.
2. Undersøke holdningen hos studentene før utdannelsens påbegynnelse, samt hos de ferdige kandidater til deres faglige virke.

Etter lange diskusjoner og forelesninger av en lærer ved tannlegehøyskolen ble vi etter hvert klar over hva, og hvorfor vi ville vite dette; resultatet av diskusjonen ble at hele undersøkelsen ble sløyfet. P. T. Teglers holdt en rekke forelesninger om de samme tema som i Føllesdal-logikkvarianten, for at vi skulle få et begrep om alle vanskelighetene forbundet med en slik undersøkelse.

I forbindelse med kongressen ble det avholdt en rekke sosiale tilbud med bl.a. omvisning på tannlegehøyskolen og tannpleierskolen.

Jeg vil til slutt takke våre Københavnske verter med et meget godt kongressopplegg, og ønsker lykke til med det fremtidige NOS-arbeidet.

A. J.

Homeopati — tenner

I slutten av april fikk redaksjonen i Tidens Tann besøk av Hr. Rognlien og Lill Granrud, sistnevnte, bidragsyter til legespaltene i Allers. Årsaken for møtet var en artikkel Granrud hadde skrevet om tann- og tannkjøtt sykdommer, og som utgjorde en halv side av de to faste legesidene i aprilnummeret av Allers. Hun serverte en rekke påstander som vakte oppstand og forargelse blant de «sakkyndige» på skolen. Hensikten med møtet var å få klargjort hva hun mente med sine «opplysninger» og hvordan hun kunne sette inn en slik artikkel, uten noen motforestillinger av noe slag, og presentere dette som vitenskap.

En må nevne at Lill Granrud ikke er lege, men homeopat. Siden høsten 75 har Allers hatt en $\frac{1}{2}$ side skrevet av en «naturlege», og $\frac{3}{4}$ av en lege. Hun hevdet under møtet at artikkelen aldri var ment å skulle stå under den medisinske spalte, noe de tilstedeværende bevilte, siden hun alltid har hatt sine bidrag i Allers under legespalten.

De tilstedeværende var redaksjonen i TT, 3 tannpleiere, og dos. Per Gjermoe fra perio. Dessverre var det ikke andre lærekrefter til stede, noe som utvilsomt ville ha gjort møtet mer interessant.

Først hadde Granrud omtalt fluor: Fluor var en grønngul gass. Av giftighet betraktes den på samme linje som arsenikk og stryknin. Bl.a. var fluor en meget effektiv rottegift. Fluor ble også benyttet i tannpasta i forbindelsen NaF.

Hun vedkjente at det kanskje var litt uheldig å ikke snakke om doseringer i det hele tatt, og at sammenlikningen med giftene også var litt uheldig. Hun la videre til at artikkelen kanskje var blitt litt følelsesmessig betont idet

hun hadde skrevet den som en reaksjon på helsedirektørens uttalelser sist høst om vannfluoridering. Det var blitt skrevet alt for lite om fluor. Hun følte derfor et ansvar for å skrive en artikkel som skulle bidra til å lage en motvekt mot «ekspertisens» oppfatning. Som kilde for sine kunnskaper om fluor nevnte hun «kjente fluormotstandere» bl.a. tannlege H. Myhre. Hun kjente ikke til at tannlege Myhre var motstander av vannfluoridering og ikke av lokal fluorbehandling. Andre motstandere av fluor kom hun ikke på i farten, men det var mange av dem.

Neste emne i artikkelen var hennes omtale av uraffinert sukker. Det ga sterke tenner, og man fant slik sukker i melk og grønnsaker. Man burde derfor gi barn mye uraffinert sukker. Hennes kommentar uteble.

Et tredje debatterne var hennes beskrivelse av tannkjøtt sykdommer. Om ingenting hjalp måtte man prøve *bukkehornsfør*. Man skulle massere tannkjøttet med bukkehornsfør 2—3 ganger daglig. Om tannkjøttet var meget ømt måtte man legge på et grøtomslag over natten. Det ville fjerne alle tannkjøtt sykdommer. Dos. P. Gjermoe var meget interessert i denne «vidundermedisin», siden han i løpet av sin flerårige karriere aldri hadde hørt om bukkehornsfør. Hr. Rognlien holdt en kort beskrivelse av urten. Bukkehornsfør mente han stimulerte blodsirkulasjonen i munnen. Hvordan og hvorfor var ukjent. Planten inneholdt cholin, foruten trigonilin, proteiner og planteslim. At urten kanskje disponerte for allergi, hadde han ikke hørt noe om. Han hadde ingen bestemte undersøkelser å vise til, men det var jo en gammel legekunnskap, og det virket på ham selv, så

hvorfor skulle det være noe i veien med urten? Så lenge urten hadde blitt benyttet siden oldtiden behøvde man ikke fremlegge noen statistiske materialer av virkninger og eventuelle bivirkninger.

Deretter fulgte en generell omtale av naturmedisin og deres oppfatning av dagens legevitenskap. Hr. Rognlien mente at folk måtte få en motforestilling av den kjemiske industri. «Ekspertisen» måtte ha ansvar for vitenskapen, og disse måtte også lage motforestillinger av behandlingsmetoder. Dette er bl.a. et tema mange naturmedisinere er opptatt av. Videre måtte medisiner sees i et videre perspektiv, hvor man bl.a. måtte ta de økologiske konsekvenser med i betraktningen.

Følgene av artikkelen blir at aman. Ulvestad skulle skrive en artikkel i Allers om fluor på basis av intervju med forkjempere og motstandere av fluorterapi. Et personlig dementi fra Lill Granrud kom ikke på tale, idet hun ikke kunne skjønne hvorfor.

Dos. Per Gjermoe oppsummerte til slutt hva som var kommet frem på møtet:

1. Det eksisterte ingen dokumentasjon for hennes påstander. De baserte seg kun på følelser.
2. Artikkelen var et misbruk av folkemedie, idet den var skrevet under en legespalte, uten noen form for klargjøring av at artikkelforfatteren slett ikke var lege.
3. Man måtte stille spørsmål ved forfatterens moralske ansvar når hun kan presentere en artikkel om helse i et ukebladsmedie — uten noen motforestillinger. Hvorpå møtet ble hevet.

A. J.

FRA VISEKLUBBEN

Visekveldene på skolen har ikke vært særlig vellykket de siste årene og bare et fåtall interesserte har møtt fram. Det er naturlig at OF av den grunn har kviet seg for å arrangere flere slike kvelder. Denne gangen prøvde de på nytt, vesentlig basert på skolens egne krefter, — og endelig ble det vellykket.

Som alle andre større arrangementer kom også visekvelden litt seinere i gang enn planlagt. Jonh «ønskjer vælkømmen» til de ca. 50 fremmøtte. Selv om både fysioterapeuter og veterinærer var innbudt, var det ikke mange av dem som innfant seg. Litt skuffende var dette, men samtidig må vi se det meget gledelig i at så mange tannlegestuderenter hadde kommet seg ut av hammen og støttet opp om arrangementet.

Jens og Mette fra 3. året åpnet kvelden med to melodier spilt på henholdsvis bassgitar og piano. Til tross for at de kun hadde disse to svenske folkevisene av Jan Johansson på repertoaret, fikk de vist at denne nystartede duoen så absolutt må fortsette samarbeidet. Vi venter spent på at de skal opptre neste gang.

Etter forslag fra salen ble det så en liten ølpause før John Thomseth og Einar Bjart H. overtok podiet. På dette tidspunkt var imidlertid stemningen litt anspent og avventende

på tross av at kjeller'n for anledningen var gjort intimere for å skape en hyggelig atmosfære. Heldigvis gled det hele over i en mer naturlig tone etter hvert.

John og Einar Bjart underholdt så med musikk og dikt. De brukte et opplegg som falt meget heldig ut: Einar B. leste sine egne dikt med Johns gitar som bakgrunnsmusikk, eller skal vi kalle det støttemusikk siden musikkens innhold skulle forsterke diktets mening. Det hele ble flettet sammen med innlagt sang av John. Sangene var av internasjonale artister som f.eks. 4+20 av Crosby, Stills, Nash & Young. Disse to opptrådte ganske lenge og John byttet av og til gitaren ut med banjo og munnsspill. Deres bidrag ble også veldig godt mottatt av tilhørerne.

For å lette litt på stemningen og for å aktivisere de ikke-deltagende studenter, forsøkte Jonh å innlede en «vitse-session». Etter en treg start tok stadig flere frem vitsene sine og det hele skapte en morsom kontrast til opplegget ellers.

Så langt skolens egne krefter. Bjørn og Ulf var annonsert som gjesteartister og disse avsluttet den offisielle del av programmet. Med sitt gode humør og sine friske sanger fikk de hevet stemningen ytterligere et hakk. Dessverre hadde vi østlendinger en del problemer med å forstå innholdet i sangene p.g.a. dialekten, noe som førte til at poengene av og til forsvant. Men artige karer var det — de er hjertelig velkommen ved seinere anledninger.

Einar Bjart begynte så i oppbruddsstemningen å lese flere av sine dikt og dette innledet er mer impulsiv periode for oss som var igjen. Folk grep de instrumentene de hadde for hånden og en vill jazz-session startet. Det var tydelig at det var mange som kunne improvisasjonens kunst: gitarer, banjo, trommer, saxofon, piano og sang var forenet i en herlig blandingsmusikk. Det var synd at vi måtte stenge kjeller'n akkurat da.

Det er vanskelig å skildre visekvelden riktig på papiret. Vi som var der var meget godt fornøyd med det som skjedde. Jeg håper at OF ble stimulert til å arrangere flere slike kvelder. Minst dobbelt så mange bør da innfinne seg i kjeller'n.

Det er virkelig verdt det!

Fargo

AVDELINGS- NYTT

besøker klinikk for eksepsjonell forskning.

I et hemmelig rom i kjeller'n har det lyktes oss å oppspore klinikk for eksepsjonell forskning. Klinikkenes daglige ledere er prof. dr. med. Tann Sten og hans sønn, dosent dr. med. Pimpe Sten. På vårt første spørsmål om hvorfor de begge er leger, fikk vi som svar at det bare er en tradisjon de har plukket opp fra Blindern. Jonsen og Gamle-Erik liker nemlig ikke tannleger som forskere.

Prof. Tann Sten har spesielt konsentrert seg om statistiske problemer i forbindelse med kjeveort.-journalene. Disse gir jo som kjent alle fakta om pas. og hans familie. (Eks. boligforhold, inntekt, hobbyer, middagsmat osv., osv.)

Det har vist seg at underbitt er meget sjeldent hos familier med dursjkabinett. Dette tror man kommer av at pas. som har tendens til u.bitt holder mandibula tilbake for ikke å drukne i dusjen. Dermed vil ikke u.bittet manifestere seg.

Det har også vært postulert at pas. med kryssbitt gjetter mye kryssord og pas. med saksebitt klipper mye med saks, men man har ennå ikke funnet noen signifikant sammenheng her.

Man har også uteksperimentert en ny metode for å øke vekstpotensialet i kondylene. Pas. plasseres i en spesiell sentrifuge 1 time

pr. dag. Som bivirkninger har man rapportert spesielt exofthalmus (utstående øyne). Dessuten vet ikke pas. hvor han er et par timer etter behandlingen, men det er jo mange som ikke vet det i våre dager, presiserer prof. Tann Sten.

Av dosent Pimpe Stens undersøkelser kan vi spesielt nevne en hvor det viste seg at 30 % hadde fylt +05, mens de resterende hadde fylt 6 år. Og det er helt klart at når det blir så store variasjoner, er det meget vanskelig å gi et klart bilde av situasjonen.

Dosent Sten har også bevist at dersom vi tok alle amalgamfyllingene som ble lagt her på skolen i løpet av ett år og la disse oppå hverandre, så ville de som kom underst bli helt flate. Med andre ord: Den amalgamen som lå underst ville bli skikkelig kondensert.

Vi vil også nevne at det hvert år deles ut et legat fra denne klinikken. I år har det tilfalt tannlege Gommæs som arbeider med sin doktoravhandling.

Opgitt emne: A thousand way of making the student feel like a fool.

Selvvalgt emne: Me and my big mouth.

For vår egen del kan vi bare legge til: Heller ti Gommæs'er på taket enn en på protetik.

Til slutt vil vi si noen ord om klinikkenes plakkspesialist, amanuensis Wonderfehr. Han holder på med et meget spesielt forsøk, idet han har øvd opp sin kontorsøster til å «se» selv den minste plakkbakterie. Dette har han oppnådd ved å montere ultrakontaktlinser på henne. *Alt* plakket skal vekk, presiserer am. Wonderfehr.

«Men det er ikke bare fordeler med en slik kontorsøster,» bryter dosent Pimpe Sten inn. «Jeg tok henne med en gang på en finere restaurant. Plutselig oppdaget damen en staph. aureus i suppen og skrek opp: «Fjern det udyret.»

«Ja, og så?»

«Ja, så kom hovmesteren og 2 kelnerer og «kasta meg ut.»

Og dette var alt for denne gang og for alltid. Jeg vil på denne måten takke alle mine lesere, og håper at dere med disse små tekstene gjennom årenes løp (og bildene til Hans-Arne) har hatt en og annen hyggestund i Kantinen. Ha det bra.

Gorm.

Økonomisk trygghet i takt med tiden

AKTUELT FOR TANNLEGESTUDENTER:

Fagulykkesforsikring (invaliditet/dødsfall)

Studenthybelforsikring (personlig garderobe og løsøre)

**Motorvogn (ansvar, brann og tyveri for eldre biler.
For nyere biler bør dekkes kasko)**

Ansvar som tannlege (siste termin)

Kombinert hjemforsikring (egen leilighet/eget bo)

Reiseforsikring

For ferdige tannleger dekker vi kontorforsikring, brannavbrudd og andre spesielle forsikringer. Litt tidlig kanskje — men godt å vite.

Har du spørsmål? Ring distriktssjef Cato Torp, NKP A/S, telefon 337680, som kan forsikring og som gjerne veileder deg.

Eller ta kontakt med oss direkte.

a.s Haugesund Sjø
FORSIKRINGSSELSKAP

BRUMMS VISESTUBB

Årets sommerdikt er viet Ole Brumm — blant venner bare kalt Brumm.

HER KOMMER OLE BRUMM
EN LITEN BJØRN I SKOGEN

TRALALALALA BOM!

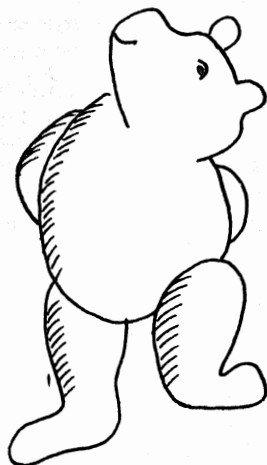
JEG HETER OLE BRUMM.

DETTE ER EN LITEN BJØRNEVISE,
OG MON TRO JEG SNART FÅR
LITT Å SPISE?

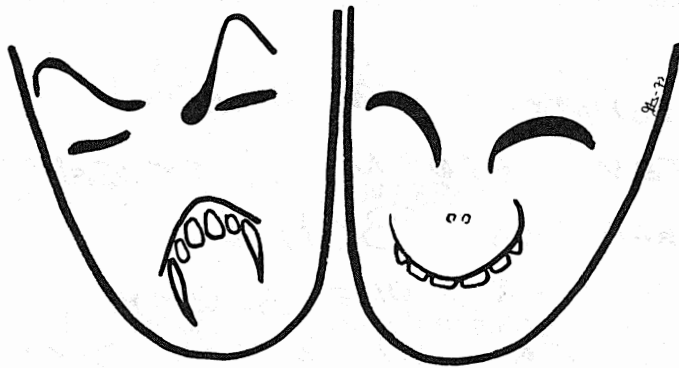
HER KOMMER OLE BRUMM,
EN LITEN BJØRN I SKOGEN

TRALALALALA BOM!

JEG HETER OLE BRUMM.

RIS

ROS

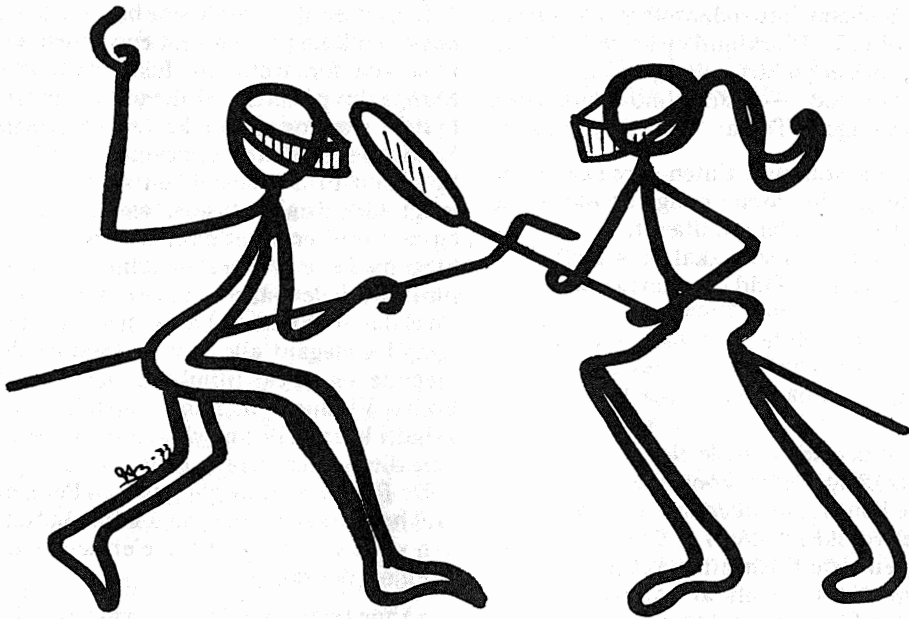
- til klikkmentalitet i kantina.
- til dasspoetene på Blindern.
- til tvilsomt AV-kurs i patologi.
- til studenter med spisse albuer.
- til manglende oppfølging av revyinitiativet.

- til tp.instruktørene Bjørg, Elisabeth og Arnhild for all hjelp, imøtekommenhet (dertil blid og opplagt).

— fra tp.-seniorene —

- til Jostein Denstad som aktiv idrettsoppmann m.m.
- til Seglen for fint kurs og godt humør.
- til Espen Holager for topp innsats på alle felter til alle tider i alt slags vær.
- til fru Skalpe og fru Skogedal for hyggelig hjelp fra junior-tp.
- for nytt samarbeidstiltak: student—tp (givende møte i Kiælderren).
- til Hanne på barneavd. som holder orden i journalene for tp. og alltid er like blid når junior-tp. maser.

Speil & Sonde

12. termin.

Endelig! Vi er de største og beste. Nå kan vi endelig ta på oss instruktørmasken og kaste nedlatende blick på små og uerfarne klinikkpygg som kommer krypende for å få gode tips.

Nå kan vi gi andre litt av den kritikk vi har fått.

I det hele tatt begynner det å lysne. Noen har allerede gjort seg ferdige med mesteparten av minstekravene, mens vi andre dødelige i det minste kan glede oss til sommerferien.

Dessverre gir interessen for odontologien seg utslag også i negativ retning. En del av oss er tydeligvis i ferd med å bli rene fagidioter. Samme hvor du befinner deg utenom klinikk salen, overalt hører du folk som prater om tenner, pasienter og von der Fehr. I kantine, garderober og korridorer.

Ikke rart at noen velger å sette seg med matpakka på do for å få fred i noen minutter.

Er du så uheldig å få følge med en kullkamerat hjem, får du hele dagen i reprise, en historie så lang som en doktoravhandling.

Da var det annerledes i tidligere tider. Da hele kullet kunne samles til fester hvor all fagprat var bannlyst.

Apropos fester og miljø: gruppe C på kullet har tatt initiativet til litt sosial virksomhet og satt i gang spesielle samvær om kvelden, «gruppe C-fester». Dette burde være et eksempel til etterfølgelse også for andre grupper.

Navn å nevne denne gang:

1. Duoen L. J. Gade/Gjeitanger. — Romanse på protetikk.
2. L. J. Gade. — Trodde heller ikke denne gang at han hadde fått 11 på broen.
3. Lars Erik. — Kjennes på kjøretøyet. Nå med BMW.

4. Valderhaug. — New Look i Hejcos '76-antrekk.
5. Carsten. — Med dialog på forelesningene. Innledes med håndsopprekning og stikkord: «Eehh.»
6. Tore Solheim (rettsodontolog). — Krim i lusekofte. 7. Bjørklund og Jordal. — Koselige onkler på kirurgen og kons.
8. Professor Aas. — Stadig like interessante forelesninger. Tema: Tip for prrraksis.

Til slutt: God sommer. Enten dere skal jobbe som tannleger for første gang, besøke tante Gunhild på Flisa eller i militæret.

Heldigst er nå vi som skal på 4 ukers båtferie i Stavern med Odd som navigatør.

Jan.

9. termin.

«Noen har det hett» — de fleste kjenner vel denne udødelige crazy-komifilmen. Selv om man ikke kan trekke noen umiddelbar parallell, er det vel ikke tvil om at 9. termins opplevelser den siste tiden utmerket godt kunne gi opphav til mye stoff av samme kategori som i denne filmen.

Det er naturligvis vår ferske og lettsindige omgang med andre menneskers liv og helse det siktes til. Alle har vel nå fått erfare at «hensikten helliger midlet», — en liten hvit løgn i ny og ne i den hensikt å berolige pasientene er derfor god å ty til. Vi synes allikevel at de aller fleste spiller rollen sin som «forståsegpåere» bra, og noen er jo også så likefremme og ærlige at de sier rett ut hva pasienten lenge har fryktet og ant, men ikke tort å tenke fullt ut. Summa summarum etter to måneders pasientdrift — ingen store ulykker har skjedd, og de fleste pasienter er enestående tross alt.

Skal man også gi uttrykk for det førsteinntrykk man sitter igjen med etter denne korte tiden på de forskjellige klinikker, vil vel de aller fleste være med på en positiv attest — det er nå gang moro endelig å ha begynt. På kons. later parolen til å være: fluorbad morgen og kveld, og på perio har man fått verifisert utsagnet om at «enkelte ser ut som en dass i kjeften» (fritt etter S. året).

Kommer man opp på kirurgen, kan ellers så fredelige vesener observeres med mord i blikket og bloddryppende fingre mens de med tenger og skalpell samler trofeer som rene hodejegere.

Like etter at vi hadde satt boret i våre første pasienter kom påsken som en velfortjent pust i bakken for svette og frustrerte studenter. Mange dro på ferie og ble møtt av nedsnødde hytter, vind og snøfokk. De som attpå til hadde glemt påskebrennevinet, hadde virkelig grunn til å klage. Uten skjærtorsdag og langfredag tittet visst solen aller nådigst frem, og det resulterte i at enkelte i hvert fall kom hjem med noe av den rette teinten. Hans Erik tilbrakte hele påsken under åpen himmel, såvel dag som natt og bar preg av det. Lidunn unngikk elegant alle vær og føreforhold her hjemme og søkte tilflukt under EF-solen i Sveits. Visstnok var hun på speiderleir, men vi har i hvert fall inntrykk av at det var mest «speiding» etter franske skilærere!

De fleste lesere av vår spalte, «Personalis», skal heller ikke denne gangen bli skuffet. Det kan virke som om alle Anne'er denne gangen har gjort det skarpt:

1. Anne Grete har fått en ring av selvtillit.
2. Anne Isine går rundt med stjerner i blikket.
3. Anne H. F. ser ut til å være i rute — vi gleder oss alle sammen.
4. Elisabeths sønn skal foreløpig hete Marius.
5. Snorre Haraldsson har nå utvidet ordforrådet til 6 ord og kan si: dens incisivus lacteus lateralis inferior dexter.
6. Har Ulf fått bart — eller er det bare amalgamslipestøv fra kons.?

Etter dette slår vi opp i almanakken og finner ut at sommerferien nærmer seg med stormskritt. Mye ugjort har samlet seg opp både for den ene og andre, men som gode nordmenn satser vi som så ofte før på et skikkelig skippertak når solen blekner og bladene begynner å falle av trærne.

Til slutt ønsker vi alle medkullinger, instruktører og hyggelige pasienter en god sommer og håper at frisk fjell- og sjøluft vil virke positivt inn på noen og enhver.

6. termin.

Geitmyrsveien! Vi stilte store forhåpninger til vårt nye tilholdsted de neste 30 måneder. Endelig skulle vi få lære noe som gikk direkte på tenner. Betenkelighetene oppsto imidlertid etter våre to første forelesninger. Etter at vi hadde fått «bitte lille granne» innføring i belastningshastighetene og temp. innflytelse på spenning — relativ forlengelsen, fikk vi faktisk inntrykk av at kjemi og fysikk kanskje hadde noe med studiet å gjøre likevel? De av oss som fortsatt sitter igjen på forelesningene og hører på all non-sensen har etter hvert oppdagat at vi bare må ta teknologien som det er, og heller satse på å få igjen oversikten utover våren 1977. Ohkay.

Eksamensresultatene var et sentralt tema de første ukene. Stort sett var resultatene bra, men kullet delte seg i to grupperinger. De som ikke kunne skjønne hvorfor de fikk så høye karakterer. (Det gjaldt altså de vanlige dødelige, med gjennomsnittet under 10.) Nåvel, 98,4% sto, og det var jo fidusen. Ohkay.

Nå går vi alle med «hvite» frakker, med unntak av Jordal, hvis frakk kan betegnes som blå-grønn-rød-hvit-oljet-støvete & skitten. Pasientene på protetikk ser forskrekket på oss hver gang vi går gjennom venteværelset for å låne slipemaskinene i 3. etasje. Hvis du er riktig tidlig ute om morgenen kan du faktisk også se folk med rene frakker. Det er de som er på kons. De som ikke snakker med pasienten sin om morgenen ser på soloppgangen. De har nemlig en veldig pen utsikt. Vi har etter hvert funnet ut om vi egner oss for tannlege eller ikke. På plate/krone er det greit. Vi er blitt veldig flinke til å ta avtrykk. Og avtrykk av avtrykkene. Og avtrykkene av dem igjen. Kerr er noe kliss. Porositeter også. Jeg var på gråten da jeg måtte ta mitt 6. avtrykk for et provisorie. Ellers har man mye tid til overs. Om du har lyst til å lage falske mynter i gull, eller legemsdeler i blågips er det bare å gå i gang. Tenk å ha kneet sitt i blågips på hyllal Eller . . . Ohkay.

Ellers kan vi til slutt informere resten av skolen at Kirsten har trådd inn i den hellige ektestand. Det minker på frøkener på kullet

nå. Vi får begynne å se bitte lille grann på de nye uerfarne (?) til høsten. Ohkay.

Tilbake stor bare å ønske alle en god sommer og håpe at ingen blir tatt i toll. Hverken den svenske eller norske.

GOD SOMMER TIL ALLE KJENTE OG UKJENTE PÅ SKOLEN FRA OSS!

3. termin.

Akk ja — i skrivende stund er det bare TRE uker igjen til examen, og det merkes tydelig. De som før var ivrige i Kortoos omtalte kortgjeng, kvier seg nå for å spille i mer enn en time om gangen.

Og praten i matpausene — for dem som har tid til det — går for det meste på kjemi og biokjemi. Til og med Vera har nå begynt å pugge enzymer og reaksjonsmekanismer.

Nei, vi får heller gjøre som Sub. Han har gjemt samvittigheten sin i en boks og satt lokk på, og han akter ikke å ta den fram før etter examen.

Men det er ikke bare examen vi er opptatt av, selv om vi er både engstelige og spente for hvilke overraskelser som vil dukke opp.

De av guttene som skal i militæret er stadig borte hos çæpt'n for å få råd og vink. Og det kan nok trenges, i hvert fall for dem som skal sone 6 uker på Lista.

Ellers må det sendes gratulasjoner til Per som har fått drosjelappen. Han er nå stadig å observere i sin kremgule Mercedes, så vil noen ha billig taxi hjem, så . . .

En ukjent gul bil — ved nærmere øyensyn en Polo — ble observert på parkeringsplassen i begynnelsen av mai. Det var Bente som hadde gått til anskaffelse av NY bil, sannsynligvis for at hun lettere skal komme til og fra selskapeligheter. Så forståelig nok er hun meget populær for tiden.

Nei, nå får vi slutte av for denne gang og ønske med dette alle en god sommer med et lønlig håp om å få treffes igjen til høsten.

Prins.

Senior-TP.

Så var vi ved veis ende når det gjelder «at berette», hva som foregår innenfor dette senior-kulletts vegger.

Og en kan med det samme slå fast at det er vemodig å tenke på. Tross hardt slit i de to skoleår som er tilbakelagt, har det gitt oss mye, det er alle enige om. Vi har lært hverandre å kjenne, blitt uatskillelige venner, også skal vi spredes for alle vinde . . . Akk ja!

Gode venner er vi blitt med alle på tannpleierskolens ledelse, blant andre studerende og ansatte på huset, som det blir vanskelig å ta farvel med. I vårt «indre» hersker det vel også en nervøsitet, for nå skal vi stå på egne ben, uten støtte av hverken instruktør eller andre. Og det er også en skremmende tanke. Men det er vel en overgang for vi trøste oss med. Vi har jo en mengde med lektyre i bakhånden til «at slå opp».

Siden sist har vi også vært ute å «prøve-jobbet», i en mnd., hele kullet på forskjellige steder i landet. Og det var en rik og god erfaring å ta med seg — dette etter en rask «rundspørring» i klassen. Kanskje noen har lært at det kan være lurt å ta med seg skikkelig regnværs-utstyr både til utendørs som innendørsbruk. Og at ei fiskestang m/snelle slett ikke er tåpelig å ha med i en påtenkt tp.-koffert. — Dette er forslag, etter de utplasserende i den nordlige landsdel.

Vi har også vært i vårt «naboland» over vannet, og møtt danske TP 2-ere, og sett og hørt om danske forhold i utdannelsesøymed.

Vår konklusjon: Borte bra, hjemme dog best. Siden danskebåten klappet til kai den 25. april har vi ligget i startgropen blant als-kens lektyre, fra samfunnsodontologi, kariologi til pedodonti og prøvd å få de «grå», velkjente til å være med på fornuftig utsendelse av faglig stoff. Hva resultatet har blitt, får vi først se ut i juni engang. Når dette går i trykken gjenstår det å vise våre kunnskaper fra perio og handicapforelesningene, — ja, det er «spanande tider», godtfolk.

Siden det er en stund siden vi har hatt representanter i kjeller'n — er det lite å berette derfra — men på den amorøse siden kan en gi sikre opplysninger.

To forestående bryllupsbegivenheter, førstemann ute er tadarparet Haugen/Foosnæs — det går av stabelen primo juli — så følger Dalh/m.p.t. «Bergensgutt», dette noe senere.

Hvor mange skjulte slike forberedelser vet vi lite eller ingen ting om, men det begynner å bli glissent i rekkene.

Så gjenstår det å takke for oss — for to hyggelige — strevsomme — men allikevel erfaringsrike år her ved tannpleierskolen og det Odontologiske fakultet.

Aud-Marion.

Junior-TP.

Nå har vi hatt en behagelig varmebølge over oss, både ute i det grønne og inne i oss selv. I oss selv, ja dere lurer?? Vi har igjen gjennomgått alle kvaler før, under og etter en eksamen. Denne gangen skulle vi prøve å vise hva vi kunne i anatomi og fysiologi (generell og oral). Det var en skjønn følelse å kunne levere eksamenspapirene, og etterpå gå ut og kjenne den svale, lindrende pilsstrømmen gjennom strupen!!! Om kvelden ble eksamen feiret hos Jane. Ost og vin sto på menyen. Om det var vinen eller lettelsen over avlagt eksamen som gjorde oss så snakkesalige, vet vi ikke, men dagen etter hadde samtlige vondt musculus masseter og m. pterygiodea, for ikke snakke om en dundrende hodepine!!!

Siden sist vi skrev i TT har vi hatt påskeferie. Alle kom tilbake med alle ledd i god behold, men det var med en viss spenning man ventet nyhetene. Hadde det skjedd forelskelser i løypa eller andre nære ting??!! — Dessverre, vi må nok skuffe! Ingen nye forlovelser o.a.

Vi venter og ser med lengsel frem til sommerferien. Den er lang, og med deilige sommerfylte svale netter, kan vi kanskje vente de helt store høyder innen nyhetsfronten fra høsten av. Hvorfor vi stadig nevner nyheter, er at det viser seg å være av høyaktuelt stoff.

På klinikkene føler vi at selvstendigheten begynner å komme!!! Håper også instruk-

tørene merker dette?!?!? Pasienter har vi mer enn nok av. De strøymer på oss så vi knapt kan anda.

Nedtellingen til sommerferien har begynt. I skrivende stund er det 35 dager, derav for oss 18 klinikk-dager igjen, før vi spres rundt om i landet. Noen i klassen har også «farlige» tanker om å reise utenlands. — Vi får sterkt håpe på at de som setter nesa nordover i år,

vil få en del sol på den. Vi «søringer» får ikke frotse alt for mye i sol. Det kan få farlige følger. Solstikk o.a.!!!

Vi ønsker alle sammen en riktig GOD SOMMER med mange deilige, varme dager, så vi alle kan lade opp til nye innspurter til høsten!

Sommerhilsner fra
Berit og Lucy.

Tillitsmenn i OF våren 1976:

Formann:	Arndt Jahr Grønstvedt
Viseformann:	Ulf Broch
Sekretær:	Anne Skaare
Vertskap:	Elin Giertsen/Lars Rehn
Kasserer:	Sonni Mette Wåler
Kjellermester:	Tor Gotun
Innkjøpssjef:	Ole Øiestad
Kapellmester:	Øivind Asmyr
Hyttesjef:	Tor Skjetne
Idrettsoppmann:	Jostein Denstad
PR-sjef:	Hans Preus
Redaktør TT:	Mette Bjørner
Formann SU:	Bjørn Ellingsæter
NOS-kontakt:	Dagfinn Nilsen
IADS-kontakt:	Asbjørn Jokstad

BRIDGE

Ved Raggan & Jonh

Flere blant skolens beste bridgespillere er ferdige i år og vil ikke være med i slagene rundt matpakken i fru Olsens stue lengre. Av de aller ivrigste på det kullet var nok Arne Loven som til fulle bekreftet ordspillet «har du lyst, har du Loven».

Dessverre har vi ikke arkivert noen av hans bridgebragder eller fadaser, så som en dårlig erstatning får dere ta til takke med et spill plukket ut fra en bridgebok på dansk. Spillet er et eksempel på bruk av kuleramme, hvordan kombinere meldinger med telling av de kort som legges på bordet.

E K x x x x	♠	N V S Ø	♠	K n x x
D	♥		♥	x x x x
E x	♦		♦	x x
x x x x	♣		♣	E D 10 8

Meldingene gikk slik:

Syd	Vest	Nord	Øst
1 hjerter	1 spar	pass	pass
2 ruter	pass	pass	2 spar
3 ruter	3 spar	4 ruter	pass
pass	4 spar	pass	pass
pass			

Nord spiller hjerter 10 ut. Spilleren trumfer den neste hjerter og trekker spar E K. Trumfen viste seg å sitte 3:1 (vanligst) med singleton hos Nord.

Vi har til nå avgitt et hjerterstikk og kommer ikke utenom en taper til i ruter og en i spar. Spørsmålet er da hvordan vi skal få 4 stikk ut av vår tullele kløverfarve på bordet. Enkelte vil si at det er flaks å finne en konge når man skal friske, men i dette tilfelle skal det hverken flaks eller dyktighet til for å kunne finne kongen, knekten, nieren eller sjueren.

Syd har meldt hjerter første gang (femkortsfarve dersom man anvender Gorm med betinget kløvermelding og sterk grand) og ruter deretter to ganger (som også forutsetter en femkortsfarve). I tillegg har han tre trumf og da må han være renons i kløver.

Nå kan det etter Syds meldinger tenkes at han har fire høye hjerter, men da har Nord fire hjerter og ville etter all sannsynlighet foretrukket å gi støtte til makker i hjerter og på et tidligere tidspunkt.

Fordelingen var:

♠	x						
♥	10 9 x						
♦	x x x x						
♣	K Kn 9 x x						
♠	E K x x x x	<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>V</td></tr> <tr><td>S</td></tr> <tr><td>Ø</td></tr> </table>	N	V	S	Ø	♠ Kn x x
N							
V							
S							
Ø							
♥	Da	♥ x x x x					
♦	E x	♦ x x					
♣	x x x x	♣ E Da 10 8					
♠	Da 10 9						
♥	E K Kn x x						
♦	K Da Kn x x						
♣	—						

En aldri så liten sommeroppgave i dagens spalte må vi kunne koste på oss.

♠	E Da 10 x x	<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr><td>N</td></tr> <tr><td>V</td></tr> <tr><td>S</td></tr> <tr><td>Ø</td></tr> </table>	N	V	S	Ø	♠ K x x
N							
V							
S							
Ø							
♥	x x	♥ x					
♦	E Kn 9 x	♦ x x x					
♣	E K	♣ Da Kn 10 x x x					

Kontrakten er 4 spar og Nord spiller ut hjerter konge og fortsetter med esset. Hva gjør man nå? Man håver en ruter, for dersom en spar brukes på bordet fjernes inkomsten til kløverne og dermed er det vanskelig å unngå tre tapere i kløver. Med 3:2 sits i spar og 3:2 i kløver står kontrakten med et overstikk.

God sommer og på gjensyn til høsten!

Jonh og Raggan.

FRA STUDENTUTVALGET

Onsdag 31. mars ble det holdt ALLMØTE. Den sentrale sak var valg av studenttingsrepresentanter for 20. sesjon.

Det hadde meldt seg 5 kandidater som kjempet om de 2 plassene vårt fakultet har på Studenttinget. Kandidatene var fordelt innen de politiske grupperingene DSM, Grønt Gras og Progressiv Front. Reglement for valg av studenttingsrepresentanter ble vedtatt på allmøte 10/12-74. Valget er et personvalg der de to som får flest stemmer blir valgt. Studenttinget er delt i tre politiske leirer, og det er derfor naturlig at kandidatene redegjør for hvilken gruppering de vil tilhøre. Det ble prøvd å fremme forslag om forand-

ring av valgordningen for å utelukke Progressiv Front. Dette ble selvsagt avvist da slike forslag må fremmes i god tid på forhånd, og dessuten var dagsorden for allmøtet vedtatt.

Kort kan man vel si at diskusjonen før valget særlig gikk på samskipnadens budsjett og økonomi.

Resultatet av valget ble at våre representanter for neste år er Eyvind Sundsvold og Frode Staksrud, begge Grønt Gras. Personlige vararepresentanter er henholdsvis Mette N. Nilsen og Jon Afseth.

Fullstendig referat fra allmøtet er utgitt som SU-inform nr. 2, 1976.

Det som kom klart fram på allmøtet, er at vi savner et reglement og forretningsorden for allmøtet. Allmøtene ledes i dag i stor grad ut fra det som etter hvert har blitt praksis. Dette git for lite konkret å holde seg til.

SU vil sannsynligvis nå prøve å utarbeide konkrete forslag til reglement for allmøtene. Dette vil kreve en del tid, så eventuelle forslag vil ikke kunne foreligge før ut på høsten en gang.

Fremmøtene kan nok også bli bedre. Da det var flest personer til stede på siste allmøte, ble det talt 96 personer. Dette synes vi er bra, men det kan bli enda bedre.

Avslutningshøytidelighet i forbindelse med utdeling av vitnesbyrd

Dette spørsmål ble forelagt alle kull. Grunnen var at fakultetet ønsket å vite om det er interesse for å fortsette med en slik ordning. Det er det enighet om blant studentene, og det vil også i fremtida bli arrangert en enkel avslutningshøytidelighet.

«Hold-munnen-ren»-aksjon, høsten -76

En slik aksjon ble holdt sist høst. Den ble da arrangert som et ledd i Universitetets åpne dager. Oppslutningen ble ikke så stor som man hadde håpet. Derfor vil vi nå prøve igjen til høsten. SU tok opp dette i fakultetsstyret, og fakultetet har vedtatt at de i prinsippet vil støtte en slik aksjon. Vi mener at også andre enn de som er med i OF og SU må engasjeres. Det er opprettet en egen aksjonskomité som skal være ansvarlig. Så vil OF og SU støtte opp om arbeidet når det er behov for det.

Som formann valgte SU Arndt Grønstedt. Han tok på seg denne ansvarsfulle jobben etter henstillinger og press fra SU. Vi mener han er godt skikket til denne jobben, og SU

ber om at studentene gir sin støtte i arbeidet når Arndt og hans komitémedlemmer ber om det. Dersom noen skulle ha idéer i forbindelse med aksjonen, kan de gis videre til Arndt. Vi ønsker komitéen lykke til med arbeidet.

Innstilling til studentstipendier og lese-salsinspektører på Blindern for høsten -76 er behandlet av SU.

Oppsummering fra AU

SU har i dette semesteret hatt nærmere 20 møter + 1 allmøte. Hva som er gjort kan leses i dette og tidligere nr. av TT samt SU-inform.

Det som er skuffende er responsen fra våre medstudenter. Det har ikke vært en eneste reaksjon eller forslag til saker som bør tas opp. Vi håper på mer initiativ til høsten.

Arbeidsoppgaver for høsten er ennå ikke klart, men styringsstrukturen for Student-samskipnaden i Oslo vil bli lagt fram for allmøtet en gang ut på høsten.

Selv om ikke så store saker har dominert det vi har gjort, har vi iallfall et inntrykk av at vi har utrettet noe. Vi tar nå en forhåpentligvis fortjent sommerferie og samler nye krefter til høstens arbeid.

GOD SOMMER!

Bjørn Endre Ellingsæter
for studentutvalget

Dentalforbruksartikler

STØPEGULL

KVIKKSØLV

RAFFINERING

av gullrester og amalgamrester.

NORSK EDELMETALL

Egil Rambøl

Kr. Augusts gt. 15 A — Tlf. 20 04 24 - 20 04 40
BERGEN — OSLO

HYTTENYTT

Vårsol, vårluft, masser av deilige varmegrader. Siden sist har HYTTA gått gjennom perioder med snøsmelte, istining, tiurklonk, orrebulder, blåveis, kvitsymre, fisler og nå lauvsprett. «Ja, visst gjør det ondt når knoppar brister, hvafør skulle annars våren tveka?» Men våren «tvekar» ikke lenger, ALT LIV sprudler! Det samme burde vi innesittende superstressa studenter også gjøre, dra til skogs, dra til Blankvann, bo på hytta. Aldri er det finere der oppe enn nå i mai/juni. Dere kan bade i Andevann, fiske den nydeligste abbor i «Grevens tjern» og gjerne nyte en kald kjellerpils/sitronbrus ute på trammen. (Bakken er forresten litt tørr og grønn.)

Når dette nummer av Tidens Tann kommer ut er dugnaden avsluttet og følgende er utført: Enorm rundvask, vannet suser atter i springen, vedskjulet er breddfullt og ulltepe-pene er nyvasket + + + + +. Jeg vil herved på det varmeste takke alle ivrige dugnadister for innsatsen, og de som ikke deltok har all grunn til å ha dårlig samvittighet.

Hyttestyret har nå satt i gang en Tiggeaksjon blant samtlige landets tannleger. Hyttekassen er nemlig heller bunnskrapt p.g.a. utgifter til større reparasjoner. Vår alles kjære Frk. Kortoe skal ha kjempetakk for hjelp til nesten gratis fotokopiering av 3000 tiggerbrev. Aksjonsresultatet vil foreligge utpå høsten med forhåpentligvis fantomresultater.

Husk følgende alle sammen: Hytta vil gjerne ha besøk i ferien også: nøkkel kan hentes hos Birger på Blankvannsbråten.

Til alle dere som tror på et hytte/studentliv utover høsten ønskes en varm og medmenneskelig sommer!

PLUPP

«I de små tings dugg finner hjertet sin morgen og sin fornelse.»

Nytt Forebyggende middel mot tannr te

AFI-FLUOR

TABLETTER

FORENEDE RRA 7

**Tabletter i 3 styrker og 3 farger
gir enkel og sikker dosering:
1 tablett daglig uavhengig av barnets alder.**

Hvite tabletter — 0,25 mg — til barn under 1 år
Gule tabletter — 0,50 mg — til barn mellom 1 og 6 år
Grønne tabletter — 0,75 mg — til barn mellom 6 og 12 år

Afi-Fluor tabletter fås både som datopakning og i vanlige bokser. Etikettene har samme farge som tablettene, slik at muligheten for forveksling blir meget liten.

Datopakningen er en barnevennlig og betryggende pakningsform med dagsangivelse. Den tjener samtidig som påminnelse og kontroll med at dagens fluordose er tatt.

Forsiktighetsregler: Emaljen kan få fargeflekker dersom fluor doseres for høyt. Meget store mengder fluor kan skade nyrene og knoklens mineraliseringssoner.

Kontraindikasjoner: Bør ikke anvendes i de distrikter hvor drikkevannet inneholder mer enn 0,25 mg F⁻ pr. liter uten etter avtale.

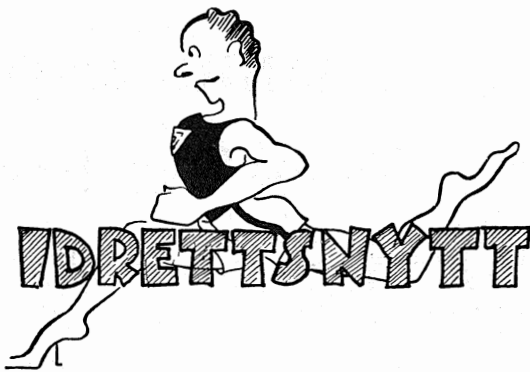
Pakninger og priser:

3 brett (datopakning)   28 tabletter kr. 7,60
200 brett (datopakning)   28 tabletter kr. 368,35
100 tabletter kr. 6,50
10 x 100 tabletter kr. 53,75
Prisene gjelder samtlige styrker.

**A/S FARMACEUTISK
INDUSTRI-OSLO**

OF-RAPPORT

Helt på tampen av vårsemesteret er det vel på tide med en liten oppsummering av aktivitetene. Opplegget har vært helt tradisjonelt. En vesentlig del har bestått av kjellerfestene som har vært brukbart besøkt. «Hæla i taket» og OF's diskotek har sørger for musikken. Det blir spennende å høre hvordan vårt eminete orkester lyder til høsten. Vereranene Bjørn Forbord og Gorm T. Kinblad sier takk for seg og drar ut i yrkeslivet. Nye friske krefter står forhåpentligvis i kø for å steppe inn.

Ellers har vi våget oss på en visekveld med brukbart resultat. Jeg henviser til omtale et annet sted i TT. 17. mai-frokosten m/etterfølgende barnetog var som vanlig en brukbar suksess. Blæsten stilte med reduserte mannskaper, men spilte for livet, og rodde seg brukbart i land. Forøvrig satser vi på en «Myra-stafett» for sommeren.

OF-styrets innsats det siste ½-året har ikke vært maksimal, det må vi bare innrømme. En annen ting er at responsen fra medlemmene også har vært deretter. Jeg håper at høstens styre får inn positive folk med nye og fengende idéer, og at interessen blant studenter, KS, TP og ansatte tar seg opp noen hakk.

En annen ting er OF's økonomi. Som vanlig er den ikke på topp. Det er en myte fra gammel tid at «pampene i OF» sitter på tusenvis av kroner som de bare fester bort. Jeg oppfordrer derfor alle til å bli medlemmer fra høsten av. Hva betyr vel 30 kr. for en student i dag? Det holder ikke til en kveld på Kongeterassen en gang! Hvis flertallet av studenter betaler, får OF inn en god slant penger slik at man kan drive med spennende arrangementer uten å slite med økonomien.

Takk for meg og god sommer.

Arndt.

En renaissance av Odontologisk Idrettslag, er det vel ikke, men et faktum er at laget aldri har vært så aktivt som nå siden 1971. Sist vår ble det tatt initiativ for å melde laget inn i Norges Volleyballforbund. Dette betydde at vi spilte i 4. div. denne vinteren. Hele 22 spillere har vært involvert i dette «aktivitetstilbudet», så interessen er tydeligvis til stede. En bør kanskje nevne at alle kom fra de tre første årskull, så neste år er det kanskje flere som er interesserte. Disse bør henvende seg til hvemsomhelst på 2. året for detaljer. Forhåpentligvis vil OF bidra med noen ører slik at kreftene bak volleyball-gruppen ikke forsvinner. Foreløpig har disse lagt ut kr. 250 av egen lomme for at vi kunne være med i serien — og neste år blir det ikke billigere —.

I skrivende stund har vi nettopp fått inn resultatene fra Holmenkollstafetten. Siden laget ikke var med i Friidrettsforbundet måtte vi løpe under et dekknavn. Plasseringen ble overraskende god — vi endte på 27. plass i vår klasse — bare noen få minutter etter vinneren. Neste år stiller vi under eget navn, og enda bedre forberedt. Vi takker de som løp, og særlig tannlegene på videreutdannelsen som var sporty nok å delta.

Ellers kan nevnes at det sitter krefter på 2. året og tvinner tommeltotter, fordi de lurer på konsekvensene av å melde på et lag i 7. div. i håndball. Om det finnes folk på fakultetet som har lyst til å være med så si fra til de samme herrene på 2. året.

A. J.

INNHALDSFORTEGNELSE

Tidens Tann februar -70—april -76

TT-intervju:

Dos. Ole Gilhuus-Moe, Kir. avd.	Feb 70	Stress i vitenskapelig arbeid, v/Knut Næss	Des 72
Prof. Kjell Karlsen, Teknologisk lab.	Mai 70	Belastningsykdommer i kjeveledd og tyggemuskler, v/prof. I. Reichborn-Kjennerud	Des 72
Dos. Odd Reochborn-Kjennerud	Okt 70	Betydelsen av carieologisk synpunkt av størninger i salivsekretionen, v/Göran Frostell, Univ. Lund	Apr 73
Aman. Jan R. Johnsen, Periodonti	Apr 71	Behandling av risikoavfall, v/Sven-Gunnar Hesselgren	Jun 73
Dos. Gunnar Rølla, Kons.	Jun 71	Retensjon av parapulpale stifter i amalgamfyllinger, v/Tore Derand, Univ. i Malmö	Feb 74
Prof. Frithjof Ramm von der Fehr, Kons.	Des 71	Effekten av kontrollert oral hygiene og lokal fluoroprensling på caries og gingivitt hos svenske skolebarn, v/J. Lindhe & P. Axelsson, Univ. Göteborg	Apr 74
Un.lekt. Kjellrunn Baalsrud, Inst. for fys./biokj.	Feb 72	Ætsteknikk og plastmaterialer anvendt som semi-permanent erstatning på traumatiserende fortænder, v/A. Thylstrup	Jun 74
Dekanus Stokke	Apr 72	Komplement. Sem. bidrag, v/W. Isachsen	Okt 74
Tannl. L. A. Heløe	Jun 72	Klorhexidin i odontologisk praksis, v/P. Gjermoe	Feb 75
Førsteaman. Gunnar Frederiksen, Prop.kons.	Jun 72	Problemer ved fluorakkumulering i miljøet, v/P. G. Krüger	Jun 75
Mat.forvalt. Helge Grøntvedt	Okt 72	Om desinfeksjonsmidler og deres anvendelse i tannklinikker, v/R. Møller	Jun 75
Dos. Bjørn Zachrisson, Kjeveort.	Okt 73	Elektrometrisk registrering af foramen apicale, v/J. Dahlin	Okt 75
Stud. odont. Hovlandsdal & Hovlandsdal	Des 73	Diazepam i odontologisk praksis, v/M. Ritzau, Århus	Feb 76
Prof. Eigil Aas	Jun 74	Om implantatter i odontologien, v/K. Norman Pedersen	Apr 76
Tannl. Gotteberg & Instr. Heggen, Kons.	Apr 75		
Pros. Sigurd Hj. From	Des 75		
Tannl. Fløystrand & Instr. Larby, Teknologisk lab.	Feb 76		
Cato Torp	Apr 76		

Faglige artikler:

Silikatsementfyllinger — noen kliniske betraktninger, v/instr. Fritjof E. Berntsen, Kl. for barnetannpleie	Feb 70	Debattemner/Diskusjonsinnlegg/Informasjon/Seminarer	
Tannråde, v/Harald Ulvestad	Feb 70	Folketannrøkt og kommunal tannpleie, v/Tannvernet	Feb 70
Om aktivatoren Sem. i Kjeveort., v/Beate Zahl	Okt 70	Periodontisaken — diskusjon om undervisningstiden	Mar 70
Immunologi og dental sykdom, v/PJA. OEG. EL. JB & Co.	Des 70	Paradontologiens plads i undervisning og daglig praksis idag og i fremtiden, v/prof. A. Frandsen, København	Mar 70
Fronttannrestaurering, v/Harald Eriksen	Des 70	Hvorfor transcendentale meditasjon?	Mar 70
Chlorhexidin? v/Kaare Mathiesen	Des 70	Konsept — et møte mellom tro og tanke — Bokanmeldelse	Okt 70
Immunologi og cancer. Sem. i Immunologi	Feb 71	Tannlegeutdannelsen i Europa — oversatt (WHO)	Feb 71
Tannråteforebyggelse, v/aman. lic. odont. H. Ulvestad	Apr 71	Fagseminar — studieplanen	Feb 71
Serieekstraksjon. Sem. i Kjeveort., v/stud. odont. G. Hauge	Jun 71	Lesebrev — debattinnlegg om NTF's innflytelse	Feb 71
Tannbehandling av handicappede, v/prof. Charles J. Vincent	Jun 71	The dentist and his wife-refleksjoner	Feb 71
Forankring. Sem. i Kjeveort., v/Einar Bjørknes	Okt 71		
Prinsipper for moderne injeksjonsteknikk ved lokalanestesi i tann, munn og kjeveområde, v/Å. Nordenram	Des 71		
Ernærings- og kostholdproblemer ved hungerkatastrofer, v/prof. Nicolay Eeg-Larsen	Apr 72		
Doping, v/prof. Knut Næss	Jun 72		
Rotspissamputasjon — Indik. teknikk, v/tannl. U. J. Benterud	Okt 72		

Love is war — filmanmeldelse	Feb 71	Nei til tannterapeuter	Okt 73
Har vi et tilfeldig karaktersystem?	Apr 71	Sommerjobb som tannlege	Okt 73
Om utdannelsen i odontologi	Apr 71	Emigrere? Sveits & Vest-Tyskland	Okt 73
Stemmer det? Selvkritikk av stud.odontene	Apr 71	Lurøy tannrøktidistrikt — erfaringer fra «Røkta»	Okt 73
Vårt første møte med samfunnsodontologi	Apr 71	Tannverken i folketrua	Okt 73
Sosialodontologi — behøver vi det?	Apr 71	En tannpleiers oppgave i Oslo komm. tannpleie	Okt 73
Fluordebatt 1971	Apr 71	Idrettsintervju med Stein A. Randsborg	Okt 73
Etikk i tannlegepraksis	Jun 71	Sem. i sosialodontologi i Åbo 1973	Okt 73
Tanker omkring fabrikkasjon av tannleger	Jun 71	Ingeborg Blankvannsbråten 75 år	Okt 73
Om studieforhold i Norge sammenliknet med Tyskland	Jun 71	Den fremtidige tannhelsestjeneste i Norge	Des 73
Hvorfor er odont. stud. daue, uinteresserte, osv.	Jun 71	Politiske partiers syn på tannhelse spørsmål	Des 73
Tannlegens plass i samfunnet	Okt 71	Hva gjør en tannpleier — trives hun?	Des 73
Ref. fra nord. odont. handikappsymposium i Stockholm	Okt 71	Ad. rundspørring angående und.opplegget på barneavd.	Des 73
Rapport fra pedagogisk seminar for 3 årskull ..	Okt 71	Sosialodont. und. og forskning — Synspunkter ..	Feb 73
Tannleger nok i Norge?	Okt 71	Årsmelding for folketannrøkta 1972	Feb 74
Etikk i brennpunktet	Des 71	Forskning inn i undervisningen	Feb 74
Odontologiske kuriositeter — Ekstraksjons- tangen	Des 71	Samfunnsodontologisk perspektiv	Feb 74
Mer sosial/samfunnsodontologi?	Des 71	Kvikksølvhygiene i praksis	Feb 74
Tann og kjevekirurgi — en historikk	Des 71	Evaluerings av klinisk adferd — fra Kons.	Feb 74
EEC og Norges økonomi — en bokanmeldelse ..	Feb 72	Forslag til tannhelsepolitikk — perioden 1974—1990	Apr 74
Stortingsmelding nr. 85 om helsestjeneste utenfor sykehus	Feb 72	Emigrere? — Australia — Skipstannlege — utlandet	Apr 74
Fra samlingene — skipstannlege i 19. århundre	Feb 72	Tannbehandling for handicappede — en utfordring	Apr 74
Samfunnsodontologiske betraktninger — St.meld. 85	Apr 72	Akupunktur	Apr 74
Odontologiske videreutdanning gjennom 10 år ..	Apr 72	Odontologiske kuriositeter — Pelikanen	Apr 74
Betraktninger omkring und. på kl. for Oral kir. & O. Med.	Apr 72	Overgang studium/yrke — debatter	Apr 74
Odontologiske kuriositeter — Tann-nøkkelen ..	Apr 72	Tannlegekontoret i Helsedirektoratet	Jun 74
Nordisk seminar i sosialodontologi — rapport ..	Apr 72	En retrospektiv, long.und.søk. i løpet av 7 år etter fri skoletannpleie i Finland	Jun 74
Om flyulykken ved Dubai, v/T. Solheim	Jun 72	Tannpleie for handicappede	Jun 74
Rettsodontologi, v/T. Solheim	Jun 72	Hypnose	Jun 74
Dentistry and its victims — en bokanmeldelse ..	Jun 72	Forslag til tannhelsepolitikk	Jun 74
Premedisinering av behandlingsu villige barne- pasienter	Jun 72	Sommerjobb som tannlege	Okt 74
Erfaringer fra Oslo komm. tannpleie	Jun 72	Pedagogisk seminar 1974	Okt 74
Lønn til studentene?	Okt 72	What's the use of books? — bokanmeldelse	Okt 74
Pedagogisk seminar 1972	Okt 72	Almannamøte — debatt	Des 74
Examen Philosophicum — debatt	Des 72	Faktorer som påvirker behovet for tannleger ..	Des 74
Hospitanttjenesten — diskusjon	Des 72	Tannrøkt for psyk. utviklingshemmede på inst. i Norge	Des 74
Bygg — II	Des 72	Benmel mot tannråte	Des 74
Akupunktur	Des 72	Noen refleksjoner om norsk tannhelsepolitikk ..	Des 74
Mineralbrød — skuebrød?	Apr 73	Tannrøktedagene i Troms 1974	Des 74
Romfordelingen i 3. etg. Geitmyrsvn. 71	Apr 73	Trenger vi tannterapeuter i dag?	Feb 75
Turnustjeneste for tannleger?	Apr 73	Handicapptannpleien i Danmark	Feb 75
Hold munnen ren-aksjon 73	Apr 73	Prispolitikken i Folketannrøkta	Feb 75
Tannteknikerfaget — arbeidsforhold	Jun 73	Tannpleieren og tannterapeuten	Apr 75
Tannhelsestjenesten i Norge — mai 1973	Jun 73	Tannterapeutene — hva sier Stortinget?	Apr 75
Røykedemokratiet på skolen!	Jun 73	Åpent brev fra OF (Bergen) til Sos.dep.	Apr 75
Tannpleie og handicappede — Tp.-undervisningen	Jun 73	Profesjonsetikk og praksis	Apr 75
Pedagogisk seminar 1973	Jun 73	Bruk av tannpleier i prof. tannhelsearb. for funksjonshemmede	Apr 75
Forskning inn i undervisningen	Okt 73	P-pille og gingivale hyperplasier	Apr 75
		Sosialkomité og Dep. på besøk	Apr 75

St. Apollonia — tannlegenes skytsengel	Jun 75	Kommentar til OF — semesterrapport	Feb 72
Tannlegekontor i Helseidir. Hva skjer der?	Jun 75	Årsberetning for Tannlegehytta	Feb 72
Inntakskriteriene ved studiet — debatt	Okt 75	Mastodontballet -72	Jun 72
Anestetisk og analgetisk bruk av akupunktur — tannmed.	Okt 75	Om skolen vår — en rundtur på klinikkene	Okt 72
Tannlegenes erstatningsrettslige ansvar	Des 75	Kjempedugnad på hytta våren -72	Okt 72
Intervju m/nyetablert privatpraktiker	Des 75	Nytt fra studentutvalget	Okt 72
Fra Univ. åpne dager på Blindern	Des 75	Kjælderdugnad	Des 72
Tannvennlig — halspastiller	Des 75	Idrettsnytt — firdirett & fotball	Des 72
Examen Philosophicum — innlegg	Feb 76	Redaksjonell picnic -73	Apr 73
Daarlige tænder — fluorprof. i 19. århundre	Feb 76	Kvinnefronten og KS.-skolen	Apr 73
Offentlig eller privat tannlegepraksis — innlegg	Feb 76	Tannpleierskolen	Apr 73
Fra det store utland — verdensomseiling	Feb 76	Fra studentutvalget & NSU & NOS	Apr 73
Begrenset inf. og prof.program i tannpleie for fremmedarbeidere	Apr 76	OF's lover	Jun 73
Irland — hvor golf er viktigere enn tannhelse	Apr 76	Fotballturen til Bergen 1973	Feb 74
Tannlegestudiet sett fra 1. året — betraktninger	Apr 76	Judo — et trimtilbud	Apr 74
Norske tannlegestud. syn på tannhelsetjenesten	Apr 76	NOS-ballen -74 i Göteborg	Jun 74
Evaluerings av stud.evaluering på kl. for Kons.	Apr 76	Fri-direttsmesterskapet -74	Okt 74
Komm. til eksp. m/dobbel evaluering av et pas.tilfelle	Apr 76	Hytta 45 år	Apr 75
		NOS-ballen -74, Oslo	Jun 75
		Idrettsnytt, fotball & volleyball	Des 75
		Kvinnefrontgruppen på odontologisk fakultet	Feb 76
		Fra studentutvalget	Apr 76
Grupperinger ved skolen/Skolebeskrivelse o.l.		Int. samkvem:	
Geitmyrsvn. En beskrivelse	Feb 70	NOS — vinterkongress i Århus	Mai 70
Nye formenn i OF presenteres	Feb 70	NOS — sommerkongress — Umeå	Okt 70
Semestermelding fra OF — H 69	Feb 70	IADS — orientering	Okt 70
Skidagen februar 1970	Feb 70	NOS — stipendiatreise til København	Des 70
Stud.organisasjonene ved vår skole (fra 1938)	Mai 70	IADS 18. kongress på Malta	Feb 71
Semesterrapport fra SU V 70	Mai 70	IADS 18. kongress på Malta — informasjon	Apr 71
Idrettslige refleksjoner	Mai 70	IADS virke og målsetning	Apr 71
Hytta 40 år	Mai 70	NOS-møtet i Malmö	Apr 71
Sem.melding fra Of V 70	Okt 70	IADS — VII kongress — Malta	Okt 71
Idrettsdagen 1. oktober	Des 70	Studieutveksling med Reykjavik & Århus	Apr 72
Regnskap for Kjældereren	Des 70	Menig student i Åbo	Jun 72
Øl- og vinfesten okt. 1970	Des 70	Rapport fra NOS' vårkongress	Jun 72
Idrettsnytt — Fotball Oslo—Bergen	Des 70	NOS' sommerkongress 1972	Okt 72
Idrettsoppmann takker for seg	Des 70	NOS' vårmøte i Århus	Jun 73
Idrettsintervju m/K. Danielsen (Orientering)	Des 70	Referat fra NOS' sommerkongress	Okt 73
Semestermelding OF H 70	Feb 71	IADS XX. Int. kongress	Okt 73
Årsberetning fra hyttestyret	Feb 71	NOS-stipendiat i Malmö	Jun 74
Idrettsnytt — håndballcupen	Feb 71	NOS — vårkongress i Reykjavik	Jun 74
Idrettsnytt — Skidagen & Håndball	Apr 71	NOS — sommerkongress i Stockholm	Okt 74
Hytta & Hytteskjøtet fra 1929	Jun 71	IADS XXI. Intern. kongress	Okt 74
Generalforsamling i OF 2. juni	Okt 71	IADS — sommerkongress i Israel	Okt 75
Kontorsøsterskolen — orientering	Des 71	NOS — rapport — sommerkongress i Bergen	Okt 75
Idrettsnytt — idrettsdagen	Des 71		

Samtlige artikler over to sider er tatt med i oversikten. Dette med unntak av TT feb. -73 som vi ikke har i vårt arkiv.

Enkelte faste spalter som Bridgenytt, Speil & Sonde, Ris og Ros m.m. er ikke tatt med. Videre er enkelte «moro-artikler» utelatt p.g.a. tidsnød.

Samtlige nummere av TT kan lånes på biblioteket, særlig vil vi anbefale de faglige artikler, idet disse er skrevet av og for studentene ved skolen.

En mer fullstendig fortegnelse av artikler i TT kan fåes hos undertegnede.

A. J.

A.D.A.—Normert DENTALGULL

Med riktig struktur, gehalt og pris.

KAR-GULL med klar, vakker og riktig gullfarge.

ALFA Type A, mykt.

BETA » B, medium.

GAMMA » C, hårdt.

DELTA » D, ekstra hårdt.

KAR-GULL har varedeklarasjon og stemplet,
riktig gehalt.

KAR-GULL kan ikke sammenlignes med legeringer
med lavere eller ukjent gehalt.

KAR-GULL er billig! Bruk ikke gull med lav
gehalt — De sparer lite, men risikerer
meget.

KAR-GULL er norsk og har vært solgt av
dentaldepotene gjennom årrekker.

Vi kan daglig gi alle opplysninger om de stadige
prissvingninger i markedspriser for edelmetaller.

KA Rasmussen HAMAR A/S

GULL · SØLV · PLATINA

Postboks 295 — 2301 Hamar

Telefon 065 - 21 160

Over 60 år i tannlegens tjeneste!

Og sist – men ikke minst viktig –
vårt telefonnr. 24 88 13

Du er alltid velkommen til et
besøk i vår nye utstilling i

*Sørkedalsveien 257
Røa/Oslo 7
(500 m før Bogstad Camping)*

Her vil du finne det siste av
KaVo-utstyr og instrumenter.

- *for kvalitet og presisjon*

KaVo føres av de ledende
dental-depoter i Norge.

Representant
for Norge:

FINN B. RASMUSSEN A/S

Postboks 97,
RØA, OSLO 7